

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด” นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวความคิดทางวิชาการจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังจะได้นำเสนอเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 การมองตนเอง

2.1.1.1 ความหมายของการมองตนเอง

จักรกฤษณ์ สำราญใจ (2518 : 10) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องตนว่า แนวคิดดังกล่าว เริ่มเป็นที่สนใจครั้งแรกในแวดวงของปรัชญาเมื่อมีการกล่าวถึงตน ก็มักจะใช้คำต่างๆ กัน เช่น สปิริต (Spirit) บ้าง ไชคี (psyche) บ้าง หรือ โซล (soul) บ้าง สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องตน มาเป็นที่สนใจกันแพร่หลายในหมู่นักจิตวิทยาขณะนั้น เริ่มมาจาก James Williams ได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนไว้ในหนังสือชื่อ ปริณสิเปล ออฟ ไชโคโลจี (Principle of Psychology) ซึ่งเป็นบทที่ยาวที่สุดในหนังสือชุดนี้ แต่แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ถูกละเลยไปในระยะครั้งแรกของศตวรรษที่ 2 เพราะนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม (behaviorism) ซึ่งเน้นความสำคัญของจิตวิทยาการทดลอง และเป็นพวกที่มีชื่อเสียงอยู่ในระยะนั้น ได้วิจารณ์และคัดค้านว่าทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องตนไม่ได้อยู่ในขอบเขตของวิชาจิตวิทยา จนกระทั่งปี 1923 Sigmund Freud ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอีโก้ (ego) ขึ้นมา และอีโก้ของฟรอยด์มีส่วนคล้ายคลึงกับตนของเจมส์ จึงทำให้แนวความคิดเรื่องตนกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับเรื่องตนกันอย่างกว้างขวางตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารพบว่า คำว่า Self Concept ในภาษาอังกฤษนั้น ที่นำมาใช้ในภาษาไทยและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ การมองตนเอง มโนภาพแห่งตน อัตมโนทัศน์ ความเห็นเกี่ยวกับตน และสิ่งกบเกี่ยวกับตนเอง สำหรับในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้คำว่า “การมองตนเอง” คำว่า “การมองตนเอง” นี้ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหรือความหมายไว้มากมาย ดังเช่น

Hurlock (1944 : 525-526 อ้างถึงในกรณีการ ฎุประเสริฐ, 2517 : 2-3) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมองตนเองว่าเป็น การรับรู้ตนเองทั้งกาย ใจ ทางด้านกายก็รับรู้ในทางรูปร่างหน้าตา สุขภาพ และทางด้านใจก็ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้การปรับตัวตน ความเชื่อมั่นในตนเอง และอารมณ์ของตนเอง ซึ่งการรับรู้เกี่ยวกับตนนี้ในแต่ละคนอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความจริงก็ได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ และมีบทบาทอยู่ ดังนั้นการที่จะเข้าใจและช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมดีในสังคมจึงต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญด้วย และโดยที่สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา ระยะแรกที่มีอิทธิพลในการพัฒนาตน และการรับรู้ตนของเด็ก รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวด้วย

Rogers (1951 : 36) ได้ให้ความหมายของการมองตนเองไว้ว่าเป็นโครงสร้างของการรับรู้ที่บุคคลมีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถ การรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของตัวเอง เป็นต้น Roger มีความเห็นว่า (Interaction) กับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่บุคคลได้รับการประเมินผลจากบุคคลอื่น

Drever (1952 : 262) กล่าวว่า คือ การที่บุคคลมองตนเองด้วยจิตรู้สึกของตัวเอง ซึ่งตนเป็นผลรวมของคุณลักษณะส่วนตัวของตนเองและจากการที่เขามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

N.Fransen(196 : 472) ได้ให้ความหมายของการมองตนเองไว้ว่าเป็นผลรวมของทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึก ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะที่เกี่ยวกับตนเอง

Lazarus S. Richard (1963 : 61) กล่าวว่า การมองตนเอง หมายถึง ตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง บุคคลจะแสดงพฤติกรรมไปตามที่ตนเป็น

Jersild (1963 : 7) ได้กล่าวว่า ตน หมายถึง ผลรวมของความคิดและความรู้สึก ซึ่งทำให้บุคคลนั้นรู้ว่าเขามีอะไรอยู่ และมีการมองตนเองว่าเขาคือใคร รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติของตนเอง

Reimy (อ้างถึงใน Dinkmeyer, 1967 : 184) ได้ให้ความหมายว่าการมองตนเอง คือ การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่ถูกจัดให้เป็นระบบ มากหรือน้อยเป็นผลมาจากการสังเกตตนทั้งอดีต และ ปัจจุบัน เป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับตนเอง การมองตนเองอาจเป็นเหมือนแผนที่ของแต่ละบุคคล สำหรับพิจารณาให้เข้าใจตนเองโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่บุคคลนั้นต้องตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งให้เหมาะสมกับตนเอง

Good (1973 : 254) ได้ให้ความหมายของการมองตนเองไว้ว่า เป็นการรับรู้ของบุคคล เกี่ยวกับความสามารถ รูปร่างลักษณะ การกระทำ กิจวัตรประจำวันของตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

Byrne Donn and Kelley Kathryn (1981 : 104) ได้ให้ความหมายของการมองตนเองว่าเป็นศูนย์รวมของทัศนคติ การปรับตัว และค่านิยม ซึ่งบุคคลยึดถือเกี่ยวกับตนเองในด้านพฤติกรรม ความสามารถ สภาพร่างกาย และความมีเกียรติ ในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

Jame Williams (1950 : 291 อ้างถึงใน กิติพงษ์ เทียนตระกูล, 2522 : 2) นักจิตวิทยาคนแรกที่เขียนเรื่องเกี่ยวกับตนได้ให้ความหมายไว้ว่า การมองตนเอง คือ สิ่งที่บุคคลรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวเขาเอง ซึ่งประกอบด้วย

- ดนทางวัตถุ (Material Self) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่บุคคลนั้นเป็นเจ้าของ เช่น ร่างกาย ครอบครั้ว สิ่งของต่างๆ
- ดนทางสังคม (Social Self) หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ของผู้อื่นที่มีต่อบุคคลนั้น
- ดนทางจิต (Spiritual Self) หมายถึง กระบวนการทางจิตใจ เช่น ความคิด อารมณ์ความปรารถนา ที่มีต่อตนเอง

อัมไพ ศิริพิพัฒน์ (2515) เห็นว่า การมองตนเองกับตนไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่การมองตนเองเป็นส่วนหนึ่งของตน เป็นส่วนที่สำคัญที่เป็นแก่นแท้ เป็นคุณลักษณะประจำตัวของตน เป็นลักษณะที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นตัวเขาทุกเวลาทุกสถานที่

ทศนา แชมมณี (2526 : 26) ได้ให้ความหมายของการมองตนเองว่า หมายถึง ความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อันเป็นผลมาจากการรับรู้ของคนที่มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง เช่น การรับรู้ตนเองเป็นคนอย่างไร มีความสามารถอะไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร เป็นต้น ความเชื่อ ความรู้สึก หรือความคิดเห็นต่างๆ ที่รวมกันเข้านี้จะเป็เครื่องบ่งชี้ หรือตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น

ทศนา ทองภักดี (2539 : 17) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือการมองตนเอง เป็นส่วนสำคัญและเป็นคุณลักษณะประจำของตน เป็นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และรับรู้ว่ตนเองเป็นอย่างไร ตลอดจนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม

ดังนั้น จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า การมองตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ ทั้งในด้านบวก (positive) และในด้านลบ (negative) ซึ่งทั้งนี้เป็ผลมาจากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.1.2 พัฒนาการของการมองตนเอง

วิภา ภักดี (2536 : 14-15) ได้อธิบายว่า เด็กแรกเกิดจะไม่มีความรู้สึกใด ๆ ต่อตนเอง นอกจากความรู้สึกของความสบายหรือไม่สบาย ซึ่งเป็นความรู้สึกที่สังเกตได้ยาก ส่วนใหญ่เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย ยกเว้นในกรณีที่เด็กมีปัญหาทางด้านอารมณ์ เนื่องจากไม่มีแม่หรือผู้เลี้ยงดูแทนแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้ความรักความอบอุ่น เด็กทารกที่ปกติจะค่อย ๆ สะสมการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กรับรู้ว่ตนเองเป็นเพศชายหรือหญิง สูงหรือต่ำ อ้วนหรือผอม ขาวหรือดำ ด้วยการสำรวจตัวเอง เมื่อเขาโตขึ้นเขาจะค่อย ๆ สะสมการรับรู้เกี่ยวกับตัวเขา โดยมีความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ รอบตัวเขา เด็กจะรู้ว่าเขาเป็นคนดีหรือเลวอย่างไร สามารถหรือไม่สามารถทำอะไรได้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เป็นที่ต้องการหรือไม่ต้องการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติที่เขาได้รับ การพูดคุย การบอกกล่าวจากบุคคลอื่น ๆ รอบตัวเขา

จะเห็นได้ว่า “ตน” (Self) เป็นผลผลิตของสังคมซึ่งก่อรูปขึ้นมาจากการมีประสบการณ์กับคนอื่น ๆ เราเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองจากวิธีการปฏิบัติของบุคคลรอบตัวเราในระยะต้นๆ ของชีวิตก็มา

จากสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่เด็กเริ่มรู้จักชีวิต และเป็นแหล่งแรกที่เด็กพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งทัศนคติแรกเริ่มที่เด็กรู้สึกนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมทั้งหมดของเขาในระยะเวลาที่ตามมา และมีผลให้เด็กรับรู้และนำไปเป็นแนวทางของความคิดความรู้สึกต่อตนเองต่อไป เด็กจะประสบความสำเร็จอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับว่าเด็กมีความรู้สึกในบ้านอย่างไร เด็กรู้สึกว่าตนเองได้รับความรัก ความทะนุถนอม มีความหวัง หรือถูกทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ ประสบการณ์ในการรับรู้ครั้งแรกของเด็กทำให้เด็กรู้สึกถึงความมั่นคง หรือไม่มั่นคงทางจิตใจ ความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นได้แม้กับทารกแรกเกิดเพียงไม่กี่อาทิตย์ เด็กทารกที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลมักมีพฤติกรรมทางจิตใจ คือ กระสับกระส่าย ร้องไห้โยเย ไม่ยอมกินอาหาร ทารกแสดงอาการเหมือนไม่อยากเผชิญกับชีวิต มีความรู้สึกที่โลกนี้น่ากลัวเกินกว่าที่เขาจะต่อสู้ได้

Spitz (อ้างถึงใน วิภา ภัคดี, 2536:15) ได้ศึกษาเด็กที่พ่อแม่ทิ้งไว้ในโรงพยาบาล พบว่าเด็กทารกแสดงพฤติกรรมไม่สมเหตุผลเช่นเดียวกับทารกที่มีพ่อแม่แต่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแล

ในการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ พี่น้อง และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เด็กสามารถเห็นความแตกต่างเกี่ยวกับตนเองว่า เขาเป็นที่ชื่นชอบ เป็นที่ต้องการ มีคุณค่ามีความสามารถทำอะไรได้เหมาะสมหรือไม่ เด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองก็จะมีความรู้สึกของความพึงพอใจ มีความสุข เห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกจึงสมเหตุสมผล ถ้าเด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเอง ก็จะมีความรู้สึกของความคับข้องใจ มองตนเองอย่างไร้ค่า และไม่มีความสุข ประสบการณ์ในช่วงหลังของชีวิตอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับตนเองได้ แต่ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายนักหากจะมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับตนเองได้ หากจะมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น บ้าน โรงเรียน และชุมชน ซึ่งทำให้ภาพจากสังคมของบุคคลนั้นดีขึ้น แต่ก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งหมดเพราะความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีอยู่อาจฝังรากลึกจมอยู่ในระดับจิตไร้สำนึกแล้วก็ได้ แม้อายุมากขึ้นการควบคุมสิ่งแวดล้อมอาจทำได้บ้างแต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

วิภา ภัคดี (2536 :17) ยังได้กล่าวต่อไปอีกเกี่ยวกับ พัฒนาการความคิดที่มีต่อการมองเห็นตนเองทางสังคมว่า ว่าความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองตามสังคมนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การรับรู้ของบุคคลซึ่งได้รับมาจากการปฏิบัติและการบอกกล่าวจากผู้อื่นเด็กเล็กมักจะมีการมองเห็นตนเองทางสังคมจากแม่ เด็กจะตีความเกี่ยวกับคำพูด ความคิดเห็นและการกระทำ ซึ่งแม่มีต่อเขา ซึ่งการตีความพฤติกรรมต่างๆ ระหว่างเขากับแม่จะมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กต่อตนเอง คือ ถ้าแม่มีพฤติ

กรรมที่ปฏิบัติต่อเขาแบบไม่แน่นอนสม่ำเสมอ เด็กจะมีภาพที่สับสนเกี่ยวกับตนเอง และมีความรู้สึกของความวิตกกังวล เพราะไม่ทราบว่าเขาเป็นที่รักใคร่ หรือเกลียดชังของแม่ ต่อไปเมื่อเด็กเริ่มมีสัมพันธภาพกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว วิธีการปฏิบัติที่เขาได้รับจากทุกคนจะเพิ่มความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองมากขึ้น ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจากครอบครัว เช่น การที่แม่ต้องจากไปนานๆ พ่อแม่ตายจากไป พ่อแม่หย่าร้าง เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการรับรู้ของเด็กแทบทั้งสิ้น

เมื่อเด็กมีสัมพันธภาพกับคนนอกบ้าน การพูดจา การกระทำ และสถานการณ์ทางสังคมที่เขาได้รับจากบุคคลภายนอกบ้านจะเป็นแรงเสริมที่สำคัญในการพัฒนาตนเองทางสังคม ทักษะคิดของบุคคลภายนอก จากการตีความหรือจากความรู้สึกนึกคิดและเข้าใจตัวเองจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าการที่เด็กมีส่วนร่วมประสบการณ์กับเขาเหล่านั้นโดยตรง

เมื่อเด็กอยู่ในระยะวัยรุ่น เด็กจะมีการมองตนเองตามสังคมค่อนข้างสมบูรณ์ ดังที่ Willie (อ้างถึงในวิกา ภัคดี, 2536 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า "เมื่อเด็กอยู่ในระยะวัยรุ่น เด็กจะมีภาพพจน์ของตนเองตามที่ตั้งค่าคาดหวังให้เขาเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง" มีปัญหาที่สำคัญสำหรับวัยรุ่นข้อหนึ่งคือ เขาจะดำเนินชีวิตอย่างไรเพื่อที่เขาจะมีความรู้สึกว่าเขาได้เป็นตนในอุดมคติ

ภาพเงาของตนเองตามสังคมมีความสำคัญในการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองคือ

1) ตนตามสังคมได้ก่อรูปขึ้นมาในระยะต้น ๆ ของชีวิต และเป็นความรู้สึกนึกคิดเบื้องต้นแรกที่บุคคลมีต่อตนเอง อีกทั้งจะเป็นรากฐานในการมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในภายหลัง และมีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพของตนเองหรือบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นๆ

2) ในระยะวัยต้น ๆ ของชีวิต เมื่อเด็กมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนตามสังคมแล้ว เด็กมักจะตีความผิดๆ ในคำพูดและการกระทำของคนอื่น เด็กมักจะมีความรู้สึกที่ไม่ถูกต้องต่อความคิดและทัศนคติของคนอื่นที่มีต่อเขา ซึ่งความรู้สึกที่ไม่ถูกต้องนี้จะมีผลทำให้เด็กประเมินค่าตนเองไม่ตรงกับความเป็นจริง และก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ถูกต้องต่อตนเอง

ผลของตนตามสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับว่าความคิดของคนอื่นมีความสำคัญต่อตัวเขาเพียงไรในขณะนั้น และใครคือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเขาในขณะ

นั่น เจอซิล ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า จากวัยเด็กเป็นต้นมาเด็กจะรับความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับตัวเขาและผู้อื่นโดยไม่ตั้งใจ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นความจริงหรือความเท็จ ดีหรือไม่ดีก็ได้ ซึ่งก็เป็นไปแล้ว แต่โอกาสของแต่ละบุคคล เด็กหลายคนก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ด้วยความยากลำบาก ไม่มีความสุข หลายคนอยู่กับความหวาดกลัวโดยไม่มีเหตุผลซึ่งเหตุเกิดจากปัญหาที่ไม่ได้แก้ในวัยเด็ก ผลก็คือ ผู้ใหญ่หลายคนทนทุกข์ทรมานกับความรู้สึกโกรธแค้น อาฆาตพยาบาท และใช้กลไกป้องกันตนเองจากปัญหาข้อขัดแย้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้จากวัยเด็ก หลายคนมีความรู้สึกของปมด้อย ซึ่งเกิดจากการตีค่าตนเองไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือมีความผิดพลาดในการยอมรับตนเองตามความเป็นจริง ยังมีคนอีกจำนวนมากที่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นมาตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น จนเข้าสู่ชีวิตในวัยผู้ใหญ่

อำไพ ศิริพิพัฒน์ (2515 : 98-99) กล่าวว่า นักทฤษฎีเรื่องตนเชื่อว่าความนึกคิดเกี่ยวกับตนเกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ การสังเกตตนในภาวะหรือสถานการณ์ต่างๆ และจากปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตนด้วย ความนึกคิดเกี่ยวกับตนนี้พัฒนาไปได้เรื่อยๆ ไม่มีขอบเขตและเวลาจำกัด ไม่เหมือนร่างกายซึ่งหลังอายุยี่สิบปีแล้วก็หยุดเจริญเติบโต

ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเริ่มพัฒนาตั้งแต่วัยทารก ทารกที่เกิดใหม่ไม่อยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตัวเองได้ และไม่ทราบว่าจะอะไรเป็นอะไร คือไม่รู้อะไรเลย พอโตขึ้นเด็กก็เริ่มรู้จักแยกแยะสิ่งต่างๆ เริ่มสังเกตและแยกได้ว่า อะไรคือฉันและอะไรที่ไม่ใช่ฉัน นิ้วมือเป็นฉัน ขวดยกไม่ใช่ฉัน ดังนี้ เป็นต้น พอโตขึ้นเด็กก็จะค่อยๆ เห็นตนแยกออกจากสิ่งแวดล้อมเด่นชัดขึ้น พอเข้าใจภาษาแล้ว ความนึกคิด ความรู้สึก การรับรู้เกี่ยวกับตนและคุณค่าของตนก็พัฒนาเร็วขึ้นเป็นลำดับ

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ระยะเวลาๆ พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของความนึกคิดเรื่องตนมากที่สุด การเลี้ยงดูเอาใจใส่ ความรัก ความอบอุ่น และการทะนุถนอมที่ได้รับมีอิทธิพลความนึกคิดเกี่ยวกับตนของเด็กมา เพราะสิ่งเหล่านี้บอกให้เด็กทราบว่าเขาเป็นที่รัก เป็นที่ต้องการและมีคุณค่าเพียงใด เมื่อพ่อแม่ไม่ให้ความรัก ไม่เอาใจใส่ เมื่อคำถามของเด็กผ่านไปโดยไม่ได้รับคำตอบ เมื่อความเต็มใจที่จะช่วยทำอะไรให้ผู้ใหญ่ถูกปฏิเสธหรือมองข้ามไปเมื่อการอบรมเน้นการทำโทษเพื่อที่จะแก้ข้อผิดพลาดของเด็ก เมื่อเด็กรู้สึกว่าตนไม่มีความสำคัญ เมื่อพ่อแม่ไม่ให้ความยุติธรรม และเมื่อความรักของพ่อแม่เป็นแบบมีเงื่อนไข สิ่งเหล่านี้จะช่วยพอกพูนความนึกคิด

ที่ไม่ดีในตัวเด็ก ประสบการณ์ในครอบครัวเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะปูพื้นฐานความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กในระยะต่อ ๆ ไป

วิมล หาญตระกูล (2529 : 10) ได้อธิบายว่า เมื่อแรกเกิด เด็กทารกยังพึ่งตนเองไม่ได้จะต้องได้รับความช่วยเหลือและพึ่งพาจากบุคคลอื่น เด็กทารกยังไม่รู้ว่าตนเป็นใคร ยังไม่สามารถแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ บิดา - มารดา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด หน้าที่ของบิดา มารดา นอกจากเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโต ได้ศึกษาเล่าเรียนแล้วยังมีหน้าที่คอยอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) อีกด้วย ซึ่งจะทำให้เขาเห็นว่า เขาเป็นมิตร เขาจะสัมพันธ์กับคนในบ้านได้อย่างไร ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและถูกตีความ ด้วยความคิดของตนเอง เด็กจะรับรู้ว่ามันเป็นจริงสำหรับเขา ความคิดเกี่ยวกับตนจะเป็นไปในทางบวกหรือลบขึ้นอยู่กับว่าเขาได้รับการยอมรับจากการเป็นสมาชิกของครอบครัวของเขาเพียงใด ต่อมาเมื่อพัฒนาเข้าสู่วัยเรียน โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่รวมประสบการณ์ทั้งมวลของเด็ก การเรียนรู้ที่โรงเรียนเด็กจะรับรู้ ตีความ ยอมรับ หรือปฏิเสธ หรือต่อต้านสิ่งที่เขาพบที่โรงเรียน เด็กจะมีปะทะสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ครู และจากประสบการณ์เช่นนี้เป็นผลทำให้เกิดทัศนคติต่อตนเอง ดังที่ Mead George Hebert (อ้างถึงในวิมล หาญตระกูล, 2529 : 10-11) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเกิดจากการติดต่อสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งจะทำให้บุคคลได้ทราบว่าคุณลักษณะปฏิบัติของตนอย่างไร และตัวเขาจะต้องทำอย่างไร เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลจึงพยายามกระทำในสิ่งที่สังคมคาดหวัง เพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับตน เมื่อบุคคลต้องการให้คนอื่น ๆ ยอมรับตน เขาจะพยายามลอกเลียนแบบ (Identification) พฤติกรรมหรือความคิดจากบุคคลที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อตัวเขา (Significant other) ทั้งนี้ เพราะว่า เขามองภาพพจน์จากบุคคลเหล่านี้ว่า เก่ง น่ายกย่อง เป็นบุคคลที่เขาให้ (ความเคารพ ศรัทธา เขาก็อยากที่จะให้บุคคลอื่นมองเขา เช่นนั้นด้วย ไม่เพียงแต่บุคคลที่ใกล้ชิดเท่านั้น เขาอาจจะเลียนแบบพฤติกรรมหรือความคิดได้จากบุคคล ที่เขาไม่เคยรู้จักหรือพูดคุยมาก่อน แต่อ่านจากประวัติของเขา ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลนั้น การยกย่องและศรัทธา ก็จะมีอิทธิพลทำให้เขาลอกเลียนแบบได้เช่นเดียวกัน (generalized other) ไม่ว่าจะบุคคลใดหรืออาชีพใดที่เขาอยากจะทำเลียนแบบ แล้วเขาจะพยายามปรับตัวของเขาปฏิบัติอย่างไรในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว และของสังคมให้มีบทบาทไปตามที่สังคมคาดหวังในบทบาทของคนนั้นหรืออาชีพนั้น ๆ ด้วย (role taking) สิ่งเหล่านี้เป็นกลไกอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดตน (Self)

Weir (1962 อ้างถึงใน รัฐกมล บรรหาร, 2535 : 6) กล่าวว่า การมองตนเองจะมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเมื่อเด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ สามารถเข้าใจสิ่งที่บุคคลอื่นสื่อกับตน ทำให้เขาารู้ข้อมูลเกี่ยวกับตน ซึ่งการมองตนเองนี้จะพัฒนาไปตลอดชีวิต และความสามารถในการพัฒนาการมองตนเองจะเพิ่มขึ้นตามลำดับโดยในวัยเด็กบุคคลจะอธิบายตนเองในลักษณะของรูปธรรมและเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น

Fransen (1967 : 474) ได้กล่าวว่า ตัวการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของการมองตนเอง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดา พี่น้อง ครู เพื่อน และบุคคลอื่น นอกจากอิทธิพลของสังคม เช่น แบบแผนทางวัฒนธรรมและสถานภาพของสังคมก็มีอิทธิพลต่อการมองตนเองของเด็กเป็นอย่างมาก

Caplan (1973 อ้างถึงใน รัฐกมล บรรหาร, 2535 : 6) อธิบายว่าการมองตนเองไม่ได้มีมาตั้งแต่แรกเกิด เนื่องจากในวัยเด็กบุคคลไม่สามารถแยกตนเองจากสิ่งแวดล้อมได้ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตน (Self) และสิ่งแวดล้อมจากประสบการณ์ทางกาย เช่น ความเยือกเยือก – อบอุ่น ความสุขสบาย – ความเจ็บปวด ในช่วงขวบปีแรกบุคคลที่มีความสำคัญในการสร้างพื้นฐานการพัฒนาการมองตนเอง คือ พ่อแม่ และคนใกล้ชิด การที่เด็กสามารถแยกตนจากสิ่งแวดล้อมและรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์เหล่านี้จะหล่อหลอมขึ้นเป็นโครงสร้างของการมองตนเอง (Self-Concept) การที่เด็กได้รับประสบการณ์ตอบสนองต่างๆ ถ้าการตอบสนองดีเด็กก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง แต่ถ้าเด็กถูกปฏิเสธหรือได้รับการตอบสนองที่ไม่ได้ เด็กก็จะเริ่มมีการปฏิเสธตนเอง

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

งามพิศ สัตย์สงวน (2538 : 70) ได้กล่าวถึงการขัดเกลาทางสังคมว่า โดยทั่วไปทารกจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ ต้องมีชีวิตและเติบโตในสังคมมนุษย์เท่านั้น มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นเพื่อมีชีวิตและเพื่อเจริญเติบโตต่อไปมากกว่าสัตว์อื่นทั้งหมด ทารกมนุษย์จะมีชีวิตรอดไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนอื่น ๆ เพราะทารกหาอาหารกินเองไม่ได้เดินไปไหนไม่ได้ ยืนไม่ได้ ช่วยตัวเองไม่ได้ และไม่สามารถบังคับผู้ใหญ่ให้ตอบสนองตามความต้องการได้ อย่างไรก็ตาม

แม้ว่าจะช่วยตัวเองไม่ได้ แต่ทารกมนุษย์ไม่ได้เป็นเหมือนกระดาษที่ว่างเปล่า ที่วัฒนธรรมจะเขียนแบบแผนลงไป หรือเป็นเหมือนดินเหนียวที่วัฒนธรรมจะกดลงเป็นรูปอะไรก็ได้ ทั้งนี้เพราะทารกมนุษย์และเด็ก ๆ จะเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นในวัฒนธรรมของพวกเขา สมองและประสาทของมนุษย์ถูกสร้างขึ้นมา เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ๆ เพื่อการเรียนรู้และเพื่อปรับตัวให้เข้ากับกฎข้อบังคับของระบบวัฒนธรรมที่เฉพาะ นอกจากนั้น ปัจเจกชนแต่ละคนจะนำลักษณะกรรมพันธุ์ที่เฉพาะของตนเข้าสู่กระบวนการขัดเกลาทางสังคมด้วยการกลายเป็นคน ๆ หนึ่งจึงเป็นผลของการกระทำที่ซับซ้อนระหว่างศักยภาพที่จะเรียนรู้ของมนุษย์ ประเพณีการเลี้ยงดูทารกและเด็ก ๆ ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป การถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ และแบบแผนทางวัฒนธรรมต่างๆ

สุพัตรา สุภาพ (2542ก : 47-50) กล่าวไว้ในเรื่องนี้ว่า มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ในแง่ที่ต้องได้รับการขัดเกลาอบรมสั่งสอนตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นกระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมหนึ่ง ๆ ตามที่สังคมกำหนดไว้ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้บุคคลนั้นได้มีแบบแผนของความประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่ม และสามารถดำรงอยู่ร่วมกันกลุ่มได้อย่างเป็นระเบียบ การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องประสบตลอดชีวิต เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม แต่มนุษย์ไม่ได้เป็นสัตว์สังคมโดยกำเนิด เพราะมนุษย์ยังไม่มีพัฒนาการบางอย่างที่จำเป็นต่อการอยู่รอด เช่น การดำรงชีวิต การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงจำต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

หากมนุษย์ไม่มีการเรียนรู้หรือไม่ได้รับการอบรมขัดเกลา มนุษย์ก็ยากที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ หากมนุษย์คนใดถูกตัดขาด ไม่มีปฏิริยาสัมพันธ์หรือการกระทำระหว่างกัน (interaction) ไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างเพียงพอตั้งแต่ในวัยทารกหรือเด็ก จะทำให้เด็กคนนั้นเติบโตขึ้นอย่างมีปัญหา เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดจากชีวภาพบวกวัฒนธรรมบวกประสบการณ์ของตน แต่เกิดจากการมีความสัมพันธ์กันในระหว่างมนุษย์ เด็กจะกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีปฏิริยาสัมพันธ์ต่อเนื่อง เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่นใกล้ชิดสนิทสนมเป็นพื้นฐาน

2.1.3.1 ความสำคัญของการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2542ก : 47-48) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการขัดเกลาทางสังคมว่า การขัดเกลาเป็นสิ่งสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ เป็นหลักในการปฏิบัติที่คนเรา จะต้องเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ของกลุ่มหนึ่งๆ ที่กำหนดไว้เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันได้ ฉะนั้น การขัดเกลาจึงเป็นวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นการรับเอาคุณค่าของกลุ่มที่เราช่วยด้วยในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวตนหรือตัวของตัวเอง (Self) คือ ความรู้สึกที่ว่าตนเป็นมนุษย์ต่างจากคนอื่น สามารถควบคุมความรู้สึกนึกคิด ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบ หรือตามความเหมาะสมในกลุ่มอื่นๆ

การขัดเกลาทางสังคมจึงมีกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน และสิ่งที่เรียนรู้นี้อาจจะแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ โดยบุคคลจะต้องผูกพันกับโครงสร้างของสังคมที่มีอยู่ ความผูกพันนี้แสดงออกมาในรูปที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทในเรื่องต่างๆ เช่น การงาน การปกครอง การศึกษา การศาสนา การมีครอบครัว การนันทนาการ เป็นต้น

ตามที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า สังคมจะกำหนดรูปแบบและหล่อหลอมบุคลิกภาพของตนให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยสังคมจะหลอมหล่อมนุษย์โดยผ่านทางสถาบันพื้นฐาน คือ ครอบครัวเป็นอันดับแรก เพื่อขัดเกลาเสริมต่อเพื่อจะได้เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ โดยสังคมจะมีส่วนสร้างความสำนึก ความประทับใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างแท้จริง นั่นคือ สังคมจะเปลี่ยนสภาพของบุคคลจากสภาพทางชีววิทยา (biological person) มาเป็นบุคคลของสังคม (social person) การที่จะเป็นบุคคลของสังคมได้จะต้องมีบุคลิกภาพหรือคุณค่าลักษณะต่างๆ ที่บุคคลมีอยู่ อันเป็นผลผลิตที่ได้จากการอยู่ร่วมกันในสังคม

ในทางปฏิบัติ จะเห็นได้ว่า ทารกทุกคนจะต้องพึ่งพาผู้อื่นเพื่อความอยู่รอด โดยเฉพาะการบำบัดความต้องการที่จำเป็นบางอย่าง เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ซึ่งปกติแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะช่วยสนองตอบความต้องการเหล่านี้ในขณะที่ทารกยังช่วยตัวเองไม่ได้ การ

มีความสัมพันธ์กันนี้ไม่จำเป็นเฉพาะต่อสภาพร่างกายของเด็กเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในทางด้านจิตใจและพัฒนาการของเด็กต่อไป พอทารกเจริญเติบโตขึ้น กรรมพันธุ์บวกกับประสบการณ์ที่เขาได้รับจากสังคมจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเขา และหากมนุษย์คนใดก็ตามไม่มีการติดต่อสัมพันธ์กับหมู่มนุษย์ บุคลิกภาพของคนนั้นก็จะมีไม่สมบูรณ์ และไม่อาจทำหน้าที่ต่างๆ ของสังคมได้ การติดต่อสัมพันธ์ของมนุษย์ (human contact) จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาความตัวตนและการพัฒนาบุคลิกภาพในฐานะเป็นบุคคลหนึ่งในสังคม

2.1.3.2 ความหมายของการขัดเกลาสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2542ก : 48) ได้อธิบายถึงความหมายของการขัดเกลาทางสังคมว่าเป็นกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆ จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ที่สังคมต้องการ บางครั้งก็ใช้คำว่าเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้บทบาทในอนาคตตามที่กลุ่มยอมรับ

ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น เพราะเราอยู่กับกลุ่มใดเราก็ต้องทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม เด็กทุกคนจึงถูกหลอมหล่อความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติไปตามสังคมกลุ่มนั้น เป็นการสร้างสถานภาพและบทบาทตามที่สังคมคาดหวังเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามสังคมจะไม่ยอมรับเป็นสมาชิก

สรุปแล้ว การขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่งๆ กำหนดหรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน และให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

2.1.3.3 กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2542ก : 49) ได้อธิบายต่อไปอีก เกี่ยวกับกระบวนการขัดเกลาทางสังคมว่ามีดังนี้

1) การตอบสนองของความต้องการในระยะเริ่มแรก (response) เป็นกระบวนการที่บุคคลจะแสดงความต้องการออกมา และคนอื่นๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่นี้จะสนองตอบความต้องการนั้น เป็นการสนองตอบตามระเบียบแบบแผนที่สังคมนั้นๆ กำหนดไว้ เช่น เมื่อเด็กทารกหิว (ต้องการ) จะร้อง (แสดงออก) มารดาหรือผู้ที่เลี้ยงดูจะให้นมเด็ก แตกต่างกันไปตามสภาพของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เช่น บางครอบครัวให้เด็กดื่มนมทุกครั้งที่ได้กร้อง แต่บางครอบครัวก็ให้ตามกำหนดเวลา เป็นการตอบสนองในรูปของการให้เรียนรู้ระเบียบที่สังคมนิยมปฏิบัติ จนกระทั่งโต และแม้แต่การไม่ตอบสนอง ก็เป็นการขัดเกลาทางสังคมเช่นกัน เช่น เด็กเล็กๆ ชอบเล่นอุจจาระปัสสาวะ ของตนเอง บิดามารดาจะห้ามและไม่ยอมให้ทำเช่นนั้น การไม่ยอมให้ทำตามที่เด็กต้องการ จึงเท่ากับสอนเด็กให้รู้จักปฏิบัติในสิ่งที่สังคมยอมรับหรือใช้เป็นมาตรฐาน ไม่ใช่ทำตามที่ใจต้องการเสมอ

2) การรู้จักปรับความต้องการและความสามารถของตนให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม (adaptation) เราต้องยอมรับว่า มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถในการรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ไม่เท่ากัน บางคนรับได้ง่าย บางคนรับได้ยาก แม้จะได้รับการอบรมเท่าเทียมกัน เช่น เด็กบางคนสอนไม่นานก็จำได้ แต่เด็กบางคนสอนเท่าไรก็ไม่อาจจะปฏิบัติได้ ผู้ใหญ่จึงต้องยอมรับว่าคนแต่ละคนนั้นต่างกัน จะให้เหมือนกันย่อมจะไม่ได้ จะต้องรู้จักดัดแปลงการอบรมต่างๆ ให้สอดคล้องหรือเข้ากับความสามารถของแต่ละคน ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น มารยาทสังคม ก็คงทำได้ไม่ยาก เช่น การไหว้ ขอบคุน การรู้จักนั่ง ยืน เดิน ฯลฯ แต่ในบางเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ใหญ่ออกไป หรือที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างยิ่ง ก็ยากที่จะประพடுத்தตนให้เข้ากับความต้องการของสังคมได้ การขัดเกลาของสังคมจึงไม่บังเกิดผล เช่น ชาวเขาบางกลุ่มนิยมสูมนไพร หากเรานำยาสมัยใหม่ไปรักษามักจะไม่ยอมรับประทาน หรือชาวไทยไม่น้อยกลัวการผ่าตัดทำหมัน ทั้งๆ ที่แพทย์ได้พยายามอธิบายว่า ไม่มีอันตรายอะไร สุขภาพจะแข็งแรงเหมือนเดิม บุคคลเหล่านั้นก็ยังไม่ยอมเชื่อ เพราะไปเชื่อว่าจะทำให้ตนเองทำงานหนักไม่ได้ เป็นต้น

3) การยึดถือสิ่งที่คล้ายกับตนเอง (identification)

(ก) ความต้องการที่จะทำตัวให้เหมือนกับบุคคลที่ตนต้องการยึดถือเป็นแบบฉบับ เช่น เด็กชายต้องการเลียนแบบพ่อ "เก่ง" เหมือนพ่อ เด็กผู้หญิงต้องการเลียนแบบแม่ "ดี" เหมือนแม่ เป็นต้น

(ข) ความรู้สึกร่วมกันบุคคลหรือกลุ่มที่ถือว่าเป็นพวกเดียวกันกับตน เช่น ความรู้สึกเจ็บร้อนแทน เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น เช่น ความรักระหว่างสามีภรรยา ใครว่าสามีหรือ

ภรรยา อีกฝ่ายหนึ่งจะโกรธแทน หรือใครมาว่าพี่น้องของตน ต่างก็เจ็บร้อนแทนกัน หรือบางคนรักเพื่อนยิ่งกว่าตัวเองหรือเหมือนตัวเอง ฉะนั้น หากเพื่อนได้รับความทุกข์ร้อนอะไร ตัวเองก็จะพลอยรู้สึกทุกข์ร้อนไปด้วยเช่นกัน

(ค) ความรู้สึกยึดมั่นหลักการหรืออุดมคติบางอย่างอย่างแน่นแฟ้น เช่น คนที่รักชาติ จนยอมสละชีวิตเพื่อชาติ เห็นได้ชัดในสงครามโลกครั้งที่สองที่ผู้ชายญี่ปุ่นยอมทำ "อามิกาเซ่" คือ ยอมตาคาเครื่องบิน เพื่อไปทิ้งระเบิดที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ หรือบางคนยอมตาย ดีกว่ายอมเสียเกียรติ ยอมอดดีกว่ายอมโกง เป็นต้นจากที่กล่าวมา

จะเห็นได้ว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในชีวิตของมนุษย์ในระยะเวลาานพอสมควร จะทำให้บุคคลนั้นรู้จักเลือกแบบหรือยึดถือแบบฉบับที่ตนคิดว่ามีส่วนคล้ายกับตน ความรู้สึกเช่นนี้จะเป็แนวทางให้บุคคลรู้จักทำในสิ่งที่สังคมต้องการ แต่ความสำเร็จในการขัดเกลาขึ้นอยู่ที่ว่าระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ๆ สอดคล้องหรือเข้ากับความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความสามารถของเขาได้เพียงใด เช่น เด็กที่เคยอยู่บ้านแล้วไปเข้าโรงเรียนประจำ อาจจะไม่ชินกับระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนแบบกินนอน เพราะบ้านกับโรงเรียนมีความเป็นอยู่ต่างกัน หรือคนไทยเคยรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก พอไปต่างประเทศ ต้องรับประทานขนมปังแทนข้าว อาจจะไม่ชินก็ได้ เป็นต้น

2.1.3.4 วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับบุคคลในทุกเพศและทุกวัย แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะขอกล่าวถึงวัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม ตามที่ สุพัตรา สุภาพ (2542ก : 57-59) ได้แบ่งไว้เป็น 2 วัย คือ

- 1) การอบรมสั่งสอนในระยะที่ยังเป็นเด็ก (socializing the child)
- 2) การอบรมสั่งสอนในระยะที่ยังเป็นวัยรุ่น (socializing the youth)

1) การขัดเกลาในระยะที่ยังเป็นเด็ก (socializing the child)

เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอน ซึ่งเป็นเรื่องที่พ่อแม่และผู้ปกครอง โดยเฉพาะ เช่น ตอนที่ยังเป็นทารกเด็กก็ต้องการรับการตอบสนองทางร่างกาย และการเอาใจใส่ ความต้องการขั้นมูล

ฐานคืออาหาร ซึ่งในเรื่องการเลี้ยงดูนี้ก็แตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม เช่น บางครอบครัวให้เด็กดื่มนมทุกครั้งที่ได้กร้อง แต่บางครอบครัวให้ตามกำหนดเวลา บางคนดื่มนมแม่จนโตเข้าโรงเรียน บางคนก็ดื่มชั่วระยะเวลาอันสั้น หรือไม่เคยดื่มเลย เป็นต้น เป็นการอบรมแบบแฝงระเบียบวิธีในการตอบสนองความต้องการและการไม่ตอบสนองก็เป็นส่วนหนึ่งในการอบรมเช่นกัน

การอบรมนี้เป็นไปตามระยะเวลาของการเจริญเติบโต ในระยะที่เป็นทารก เด็กมักจะต้องการตอบสนองในเรื่องอาหาร ต้องการดูแลและความรักความอบอุ่น แต่พอโตขึ้นเด็กจะมีอารมณ์แสดงออก รู้จักความรักความเกลียด ความพอใจไม่พอใจ ผู้ใหญ่จึงต้องมีการเปลี่ยนจากการให้การตอบสนองความต้องการทางร่างกายมาเป็นการให้การอบรม ให้รู้จักควบคุมอารมณ์ และหัดให้เด็กช่วยตัวเอง เช่น ให้กินอาหารเองโดยการเลิกป้อนแก่เขา ให้เรียนรู้การรู้จักรักษาความสะอาดโดยไม่ต้องพึ่งแม่ต่อไป เพราะการตอบสนองทางกายจะลดความสำคัญลงไปกว่าการตอบสนองทางใจ เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ดีควรให้แก่เด็ก เพราะการที่เด็กจะมีอารมณ์ในแบบใด เช่น รัก โกรธ เกลียด อ่อนโยน หรือรุนแรง ฯลฯ เกิดจากความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ นั่นเอง

เราจะเห็นได้ว่า พ่อแม่มีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กที่สุด ถ้าพ่อแม่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้าม เด็กอาจจะต้องพบกับความผิดหวังและไม่ได้พัฒนาตนในทางที่ดีที่ควรจะเป็นไป

ส่วนสุขภาพจิตของเด็กจะดีหรือเลวมักมาจากพ่อแม่ ฉะนั้น พ่อแม่จะต้องเสริมสร้างสุขภาพทางกายและใจแก่เด็กด้วย อารมณ์ที่ปลุกฝังลงไปจิตใจของเด็กนั้น ย่อมอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ของบุคคลในครอบครัว เด็กจะมีความรู้สึกปลอดภัย เกลียดชัง ก็โดยผู้ใหญ่ที่ตนเองที่ปลุกฝังให้เด็กโดยไม่รู้สึกรู้สียง โดยเฉพาะด้านคุณธรรม ทัศนคติ หรือแนวทางที่เด็กเลือกเป็นหลักในการปฏิบัติ ย่อมมาจากสวัสดิภาพหรือความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว ตลอดจนได้รับคุณธรรมจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคม สังคมช่วยขัดเกลาให้เด็กมีคุณธรรม น้ำใจ และอัธยาศัยต่างๆ นับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ เด็กๆ จะคลุกคลีกับผู้ใหญ่และได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ เด็กที่สมาคมกับหมู่เพื่อนก็จะได้รับคุณธรรมจากเพื่อน

2) การขัดเกลาทางสังคมในระยะที่เป็นวัยรุ่น (socializing the youth)

วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้ผ่านการอบรมมามากพอที่จะรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนก็จะได้จากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น เป็นวัยที่เด็กจะพ้นจากสภาพของความเป็นผู้เยาว์ และเริ่มเข้าสู่ภาวะของความเป็นหนุ่มสาว วัยรุ่นจึงเป็นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งของการเจริญเติบโต เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ เพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว โดยเฉพาะร่างกายเปลี่ยนไปมาก มีการแปรปรวนของอารมณ์และจิตใจ ความแปรปรวนของอารมณ์เป็นสาเหตุให้เขามีพฤติกรรมแปลกๆ เช่น รักชอบอะไรก็อาจจะรักจนหลง ชอบจนคลั่ง หรือเวลาฟังเพลงที่ชอบอาจร้องกรี๊ดกร๊าด คลั่งคาราภาพยนตร์ เป็นต้น ถ้าเกลียดหรือเสียใจอะไร ก็จะไม่ไคร้ไคร้กินไม่ได้นอนไม่หลับ แต่อารมณ์และอาการเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลาที่ผ่านไป ของที่เขารักอาจจะถูกทอดทิ้งภายในระยะเวลาอันสั้น เช่น 2-3 วันก็ได้ ส่วนความต้องการอื่นๆ ก็เหมือนเดิม แต่มีสิ่งที่เพิ่มเติมชัดเจนขึ้นมา คือ ความต้องการที่จะให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ซึ่งเขาคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของเขา ฉะนั้น เราจึงเห็นได้ว่า เด็กในวัยรุ่นมักจะทำอะไรตามเพื่อน เป็นต้นว่า รสนิยม การดำรงชีพ การแต่งกาย ฯลฯ ถ้าเขาได้เข้ากลุ่มดีก็จะสนใจในทางที่ดี แต่ถ้าไปเข้ากลุ่มที่ชักชวนกันไปในทางเสื่อมต่อด้านดีคือดิ่งต่อสังคม เด็กจะพลอยตามกลุ่มไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ยังต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง ความต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง อาจจะแสดงออกมาในรูปของการต่อต้านระเบียบกฎข้อบังคับต่างๆ ขัดขึ้น ดื้อดึงต่อคำสั่งสอนของพ่อแม่หรือครูอาจารย์ เป็นต้น ส่วนความต้องการก้าวหน้าในทางเด่นจนบางครั้งอาจจะออกมาในรูปที่ฝืนระเบียบของสังคม

สิ่งสำคัญที่สุด คือ การที่ครอบครัวและสังคมยอมรับว่า ตัวเขาได้ผ่านระยะวัยเด็กมาแล้วและกำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ ยอมรับความคิดเห็นของเขา ให้เขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เขาต้องการให้พ่อแม่มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถจะทำอะไรได้

ในระยะนี้เด็กจะสนใจและต้องการเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม ถ้าเด็กได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่เพียงพอ เด็กก็จะสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศได้ แต่ถ้าในทางตรงข้าม จะเป็นปัญหาสำคัญสำหรับเขาทีเดียว ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมว่าจะออกมาในรูปใด เช่น เกลียด โกรธ รัก เป็นต้น

สรุปแล้ววัยรุ่นเป็นช่วงที่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และยอมรับว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ฉะนั้น การอบรมในวัยนี้จึงอาจจะต้องพบกับความดื้อดึงขัดแย้งบ้างถ้าเข้าใจเขาไม่ดีพอ ซึ่งในสังคมที่ซับซ้อน วัยรุ่นจะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดติดกับพ่อแม่ผู้ปกครองตลอดเวลา แต่ต้องพบกับกลุ่มต่างๆ

ที่มีคุณค่าในแบบต่างๆ กัน ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเลือกที่จะยึดคุณค่าใดเป็นหลัก เพราะแต่ละกลุ่มกำหนดไปตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของกลุ่ม พ่อแม่ควรเข้าใจและควรปรับปรุงท่าทีของตัวเพื่อการอบรมสั่งสอนจะได้ผลและเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นนั้นต่อไป เพื่อเขาจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมและช่วยตัวเองได้ในอนาคต

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นตัวตน (Self)

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2542 : 1) กล่าวไว้ว่า เมื่อเราตั้งคำถาม ถามตัวเองว่า "ฉันคือใคร" นั่นคือเรากำลังถามเกี่ยวกับ "ตัวตน หรือ อัตตา" (Self) ของเรา ซึ่งเป็นสมบัติที่มีค่าและมีความเป็นส่วนตัวยิ่งของมนุษย์ โดยเรามักจะเก็บข้อมูลที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับ "ตัวตน" ของเราไว้ในซอกมุมที่ลึกที่สุด โดยปกปิดเป็นความลับไม่แพร่พรายให้ใครทราบ ปัจจุบันนักจิตวิทยา และนักจิตวิทยาสังคมได้พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้มากขึ้นทำให้เราสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจได้ดีขึ้นว่าเราคือใคร เราแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร ทั้งทางด้านรูปร่างลักษณะ สติปัญญา ทักษะ ความถนัด บุคลิกภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคลในเชิงพฤติกรรมซึ่งก็คือความแตกต่างของตัวตน หรือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นมีฐานที่มาอย่างไร

สุพัทธรา สุภาพ (2542ก : 53) ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นตัวตนว่า ความเป็นตัวตน เกิดจากการขัดเกลาทางสังคม เป็นการที่บุคคลยอมรับเอาคุณค่าของกลุ่ม ซึ่งเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีการปรับความต้องการและการกระทำของตนให้เข้ากับกลุ่มตามสิทธิและหน้าที่ที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ ความเป็นตัวตนจึงเป็นผลิตผลของสังคม มนุษย์ต่างกับสัตว์ก็เพราะความมีตัวตน ซึ่งความมีตัวตนนี้มีตั้งแต่ในวัยเด็ก เริ่มแต่คำว่า ฉัน เธอ ของเธอ ของน้อง ของพี่ เป็นต้น เป็นความรู้สึกในความเป็นตัวตนของตนเองว่าตนเป็นใคร มีความต้องการต่างๆ จากผู้อื่นอย่างไร ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการสังสรรค์กับผู้อื่นในวิถีทางหรือระเบียบแบบแผนที่สังคมกำหนด ความเป็นตัวตนจึงเปรียบเสมือนหางเสือนำเรือเข้าสู่จุดหมายปลายทาง

การสร้างความเป็นตัวตนของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ และในต้นศตวรรษที่ 20 ผู้รู้หลายท่าน เช่น Cooley และ Mead เป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการอธิบายเรื่องกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์อันมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ทำให้แนวความคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

สำหรับในเรื่องเกี่ยวกับ "ตน" (self) นี้ มีผู้ให้แนวความคิดไว้หลายท่าน แต่แนวความคิดที่เป็นหลักใหญ่ที่สำคัญ ๆ มีอยู่ 3 แนวความคิด คือ แนวความคิดของ Cooley , Mead และ Freud

2.1.4.1 แนวความคิดของ Cooley (อ้างถึงในสุพัตรา สุภาพ, 2542ก : 54) ได้ให้แนวความคิดเรื่องกระบวนการขัดเกลา โดยใช้หลัก looking glass-self กล่าวคือ ความสำนึกของตัวตนเป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการที่คนอื่นดูเราซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจ หรือกล่าวได้ง่ายเข้า คือ เป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่น เหมือนมองตัวเองจากกระจกเงา แต่ละบุคคลสามารถจะตัดสินใจว่าตัวเองควรเป็นอะไรแค่ไหน โดยเอาความคิดของคนอื่นที่มองตนหรือตัดสินว่าเป็นอย่างไรมาเป็นเกณฑ์สำคัญ เช่นเด็กคนใดถูกแม่ตำหนิว่าชน เกียจคร้าน หรือไม่ดี เด็กมักจะมองตนเองเป็นผู้ที่ประพฤติไม่ดีไปด้วย หรือลูกที่ไม่ปฏิบัติตามที่พ่อแม่คาดหวัง จนทำให้พ่อแม่ว่ากล่าว จะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าหรือความสำคัญน้อยลงไป ในทำนองเดียวกันถ้าบุคคลใดดีกว่า เพื่อนฝูงรักใคร่ตนและให้เกียรติเคารพยกย่อง ก็จะชื่นชมและเห็นคุณค่าของตัวเอง สภาพเช่นนี้ถือได้ว่าบุคคลมักจะตัดสินใจหรือตีค่าของตัวเองโดยเอาความคิดเห็นคนอื่นเป็นเกณฑ์

ดังนั้น ไม่ว่าจะปมด้อยหรือปมเชื่อง ความรู้สึกดีหรือไม่ดีที่เกี่ยวกับตัวเองมักจะเกิดจากความรู้สึกของคนอื่นที่มีต่อตนเอง ลองคิดดูว่าเรามีความรู้สึกแบบใด ถ้าในชีวิตเรามีแต่คนเหยียดหยามดูหมิ่นไม่คบค้าสมาคมด้วย สภาพแบบนี้จะทำให้บุคคลเกิดความคิดเกี่ยวกับตนเอง (self concept) อันเป็นผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีทัศนคติต่อตน สรุปแล้วทฤษฎีของ Cooley ให้ข้อคิดว่าบุคคลจะรู้ตนเองเป็นอย่างไรเมื่อเอาความคิดของผู้อื่นมาเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เราเห็นนั่นเอง

2.1.4.2 แนวความคิดของ Mead (อ้างถึงในสุพัตรา สุภาพ, 2542ก : 54-56) ในเรื่องความเป็นตัวตนได้อาศัยทฤษฎีของ Cooley เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ Mead เน้นกฎเกณฑ์บางอย่างที่บุคคลได้เริ่มสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองและจิตใจ และความรู้สึกทั่วๆ ไป อันเป็นผลมาจากกระบวนการฝึกอบรมทางสังคมจนสร้างความเป็นตัวตนขึ้น Mead แบ่งตัวตนออกเป็น 2 ส่วน คือ I และ Me

I คือ ส่วนที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นส่วนที่บุคคลแสดงออก ไม่ใช่ความต้องการของสังคม Me คือส่วนที่รับเอาทัศนคติ ความคิดอ่าน กฎเกณฑ์ ระเบียบประเพณี ที่มีอยู่

มาเป็นของตนโดยไม่คัดค้าน เป็นการยอมรับความต้องการของสังคม

ทฤษฎีของ Mead อาจสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1) มนุษย์โดยทั่วไปจะไม่มีความเป็นตัวตน จนกระทั่งสังคมสร้างความเป็นตัวตนให้แก่เด็ก โดยผ่านทางพ่อแม่และกลุ่มเพื่อนฝูง
- 2) เด็กโดยทั่วไปจะไม่มี ความสำนึกเกี่ยวกับความเป็นตัวของตัวเอง หรือความสำนึกเกี่ยวกับจิตใจของตนเอง จนกว่าจะมีปฏิกริยาสัมพันธ์กันทางสังคม โดยเริ่มจากพ่อแม่ซึ่งพ่อแม่จะสอนเด็กให้รู้จักตัวเอง พ่อแม่จึงเป็นบุพพาคจารย์ที่สอนเด็กในสิ่งต่างๆ ซึ่งในขั้นแรกทารกไม่รู้เลยว่าตนเป็นสัตว์โลกที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตน แต่ต่อมาก็เริ่มรับรู้แนวความคิดเกี่ยวกับ "บุคคลอื่น" ทั้งนี้เพราะเด็กเริ่มรู้สึกว่ามันเป็นคนละส่วนจากบุคคลต่างๆ ในบรรดาบุคคลต่างๆ นั้น พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญที่สุดเป็นผู้มีส่วนหลอมหล่อจิตใจของเด็กคนนั้น
- 3) ภาษาเป็นอุปกรณ์สำคัญในการขัดเกลาทางสังคม การขัดเกลาทางสังคมนี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นตัวตนทางสังคม การมีการขัดเกลาทางสังคมอันเกิดจากการใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์ไฟตามสี่แยกที่สามารถทำให้ตนรู้ว่าจะทำตัวอย่างไร ไปหรือหยุดจากการดูที่ไฟ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสัญลักษณ์ทุกอย่างจะเป็นที่ยอมรับและเข้าใจเสมอไป เนื่องจากสัญลักษณ์มีความหมายต่างกันออกไป หากไม่รู้ความหมายก็ยากที่จะเข้าใจหรือติดต่อกันได้ ทฤษฎีของ Mead ถือว่าสัญลักษณ์ และภาษาเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการสร้างสรรค์ความเป็นตัวตน ซึ่งเปลี่ยนสภาวะจากการที่มนุษย์เกิดมาในโลกให้เป็นสมาชิกของสังคม ทฤษฎีของ Mead ได้รับการขนานนามว่า เป็นบิดาของทฤษฎีการมีปฏิกริยากันเชิงสัญลักษณ์ (symbolic interactionist) ซึ่งต่อมาถือเป็นสำนักความคิดสำนักหนึ่งหรือทฤษฎีอย่างหนึ่ง ที่เน้นความสำคัญของภาษาเป็นวิธีการสำคัญในการมีความสัมพันธ์ทางสังคม
- 4) เมื่อทารกได้เติบโตขึ้น จะเริ่มพัฒนาความสำนึกว่าอะไรถูกอะไรผิดโดยยึด "บุคคลอื่น" เป็นเกณฑ์พื้นฐาน นั่นคือบุคคลเริ่มเข้าใจว่าสังคมต้องการให้ "เขา" ปฏิบัติอย่างไร และจากผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีต่อตน เด็กจะเริ่มรู้จักว่าตัวของตัวคือใคร และมีเอกลักษณ์ของตัวเอง (self identity) ซึ่งในที่สุดเด็กคนนั้นก็ถูกขัดเกลาให้เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคม
- 5) ความเป็นตัวตนทางสังคมไม่ได้หมายความว่ายอมรับทุกสิ่งทุกอย่าง โดยคำนึงถึง Me ตรงกันข้ามบุคคลยังมี I ซึ่งมีลักษณะความเป็นตัวของตัวเองที่สามารถที่จะสำนึกได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ในตัวของแต่ละบุคคลจึงมี Me ที่ได้หลอมหล่อจากสังคม และ I ที่สามารถจะควบคุมตัวเองได้ ความเกี่ยวพันระหว่างส่วนที่ได้รับจากสังคมและส่วนที่เป็นตัวเองนั้นถือได้ว่า มีส่วนช่วยให้บุคคลมีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

6) ผลกระทบจากการขัดเกลาเริ่มตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์แต่ในวัยเด็ก จนสามารถรู้จักว่าตัวเองคือใคร เพราะความเป็นตัวตนไม่ได้มีมาแต่เกิด แต่ต้องมาสร้างโดยผ่านทางครอบครัวเป็นแกนสำคัญ

ทั้ง Cooley และ Mead เน้นแหล่งที่หลอมหล่อหรือสร้างสรรคบุคลิกภาพของมนุษย์ว่าเกิดจากการมีปฏิริยาสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

2.1.4.3 แนวความคิดของ Sigmund Freud (อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ, 2542ก : 56-57) ถือว่าเป็นปัจจัยทางชีววิทยามีส่วนเกี่ยวพันกับการพัฒนาบุคลิกภาพ แนวความคิดของ Freud ถือหลักชีววิทยาเป็นสำคัญ โดยแบ่งความเป็นตัวตนออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) id เป็นพลังดั้งเดิม เป็นพื้นฐานซึ่งถูกผลักดันโดยความต้องการทางเพศและแรงกระตุ้นที่รุนแรงเป็นพลังอยู่เบื้องหลังการเจริญเติบโตของมนุษย์ เป็นแหล่งก่อให้เกิดบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดทางกรรมพันธุ์ เป็นแหล่งของการเจริญเติบโตของมนุษย์และเป็นแหล่งพลังงานใหญ่คอยกระตุ้นส่วนที่เหลืออีก 2 ระบบให้ทำงาน เป็นส่วนความต้องการทางชีววิทยาที่ต้องใช้ superego คอยควบคุม ซึ่งบางครั้งก็ทำไม่สำเร็จ

2) ego เป็นส่วนที่มีเหตุผลหรือตัวประสานระหว่าง id กับ superego ที่คอยควบคุมกิจกรรมต่างๆ หรือความเป็นตัวตนของบุคคล เป็นส่วนของจิตที่ประกอบด้วยความรู้ ความจำ ความคิด และเป็นส่วนที่สามารถคาดคะเน หรือวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ ego นี้มีส่วนควบคุมและเป็นช่องทางส่งพลังของ id ออกมา อันเป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพและการกระทำต่างๆ ของบุคคล

3) superego เป็นส่วนเกี่ยวกับคุณธรรม ระเบียบ ประเพณี กฎข้อบังคับต่างๆ ซึ่งบุคคลรับการขัดเกลาทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เรียกได้ว่า เป็นความรู้สึกใฝ่สูง ที่จะพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด ดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นตัวกดความต้องการที่ไม่ดีงามหรือที่สังคมไม่ต้องการ และเป็นตัวส่งเสริม ego ให้ทำตามแบบแผนที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ superego จึงเป็นตัวควบคุม id และ ego ความคิดของ Freud ถือว่า superego เป็นผลผลิตของสังคม ทั้งนี้เพราะบรรทัดฐานว่าอะไรผิดอะไรถูกเกิดจากสภาวะของสังคม ไม่ใช่สาเหตุทางชีววิทยา

สุพัทธรา สุภาพ (2542ก :57-58) ได้อธิบายสรุปถึงทฤษฎีแนวคิดทั้ง 3 ทฤษฎี ที่กล่าวมาข้างต้นว่า ล้วนแต่พูดถึงกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยแต่ละทฤษฎีมีการเพิ่มเติมตีความหมายต่างกันไปเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ทุกทฤษฎีล้วนแต่เน้นลักษณะพื้นฐานทางสังคมวิทยาเหมือนกันบางประการ คือ

1. การขัดเกลาทางสังคมของมนุษย์ ช่วยสร้างบุคลิกภาพ บุคลิกภาพจึงมิใช่เป็นมรดกสืบทอดทางชีววิทยา
2. ครอบครัวเป็นตัวเชื่อมหรือมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลา
3. บทบาททางสังคมจึงทำให้บุคคลสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้

2.1.5 Labelling Theory

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2535 : 15) ได้อธิบายถึงทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานมาจากปรัชญาทางสังคมของ Mead และ Schuttz สำหรับ Mead นั้นเป็นเจ้าของแนวความคิดที่เรียกกัน โดยทั่วไปว่า Symbolic Interaction ซึ่งหมายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยมีสัญลักษณ์ เป็นสื่อสาระสำคัญของแนวคิดที่ว่านี้คือ มนุษย์เราเรียนรู้ (โดยมีภาษาเป็นสื่อความหมาย) ในการรับทัศนคติของคนอื่นที่มีต่อตนเองเอาไว้ให้มีการมองตนเองเหมือนกับมองวัตถุทางสังคม จนกระทั่งมีทัศนคติต่อตนเองได้ และเลือกประพฤติปฏิบัติไปตามการมองตนเองนั้น นักสังคมวิทยาที่ใช้ทฤษฎีนี้ "ตีตรา" หรือ ขนานนามได้นำเอาสาระสำคัญดังกล่าวมาอธิบายกรณีที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น เพราะความจำเป็น ความกดดันทางจิตใจอย่างรุนแรงความบังเอิญ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยที่ผู้กระทำไม่ได้มีใจชั่วร้ายแต่อย่างใด แต่ปฏิกิริยาที่คนอื่น ๆ แสดงตอบโต้ออกมาเป็นไปในลักษณะที่ทำให้เขาต้องมองตัวเองว่าเป็นคนไม่ดี (มีคนเข้าใจและเห็นอกเห็นใจน้อยมาก) แล้วในที่สุดก็ไม่สามารถจะอยู่ในสังคมของพลเมืองดีได้ หรือต้องกลายเป็นคนไม่ดีไปจริง ๆ ต่อมาได้ขยายแนวทฤษฎีนี้ครอบคลุมไปถึงกรณีที่คนบริสุทธิ์ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดเพราะบังเอิญมีพยานหลักฐานแวดล้อมมัดตัวไว้อย่างแน่นหนา การไม่สามารถแก้ตัวให้หลุดพ้นไปจากข้อกล่าวหาได้ดี อาจจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหากลายเป็นคนไม่ดีจริง ๆ ไปในที่สุดได้

การมองการกระทำผิดโดยการมองจากปฏิกิริยาตอบโต้จากสังคมในการตีตรานี้ถือว่าเป็นวิธีการศึกษาอาชญากรรมแบบ "Interactionist approach" และการศึกษาวิจัยได้พัฒนาเป็นทฤษฎี Labelling Theory

2.1.5.1 พัฒนาการของทฤษฎี Labelling Theory

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2535 : 15-16) ได้กล่าวต่อไปอีก ถึงพัฒนาการ ความเป็นมา ของทฤษฎีนี้ว่า มีพื้นฐานพัฒนามาจากแนวความคิดของ Frank Tannenbaum ในปี ค.ศ.1938 ของ Lemert ในปี ค.ศ.1951 Becher ในปี ค.ศ.1963 Turk ในปี ค.ศ.1969 และของ Quinney ในปี ค.ศ.1970 ตามแนวคิดนี้ก็คือไม่มีอะไรเป็นอาชญากรรม หรือไม่มีอาชญากรแต่มีบางสิ่งบางอย่าง ได้ถูกกำหนดและบัญญัติตราโดยสังคม บุคคลกลายเป็นอาชญากรเริ่มแรกโดยพฤติกรรมฝ่าฝืน เล็ก ๆ น้อย ๆ และโดยกระบวนการตราหน้าโดยระบบงานยุติธรรมทางอาญา

Tannenbaum (อ้างถึงในอันณพ ชูบำรุง, 2532 : 280) ได้แต่งหนังสือชื่อ Crime and the Community (ค.ศ.1938) เขาได้เสนอทัศนะไว้ว่าผู้เบี่ยงเบนมิได้เกิดขึ้น เพราะการขาดการปรับตัวให้เข้ากับสังคม แต่เกิดขึ้นเพราะการปรับตัวกับกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเป็นการเฉพาะ อาชญากรรมเกิดขึ้นก็เพราะยึดติดเงื่อนไขของพฤติกรรมที่เหมาะสมไปคนละทาง Tannenbaum ได้เขียนไว้ว่า เมื่อเด็กถูกจับได้ว่ากระทำความผิดก็มักจะมีการให้ร้ายป้ายสีติดตามไปด้วย การให้ร้ายป้ายสีก็คือชี้ให้เห็นว่าเด็กเป็นผู้กระทำความผิด การกระทำเช่นนั้นจะทำให้เด็กเปลี่ยนความคิด และยังทำให้คนอื่นมีปฏิกิริยาต่อการป้ายสีด้วย แทนการคิดถึงตัวเด็ก ดังนั้นกระบวนการป้ายสีว่าเด็กเป็นอาชญากรหรือเป็นเยาวชนที่กระทำความผิดก็ยิ่งจะส่งเสริมการกระทำความผิดอย่างแท้จริง

Lemert (อ้างถึงในอันณพ ชูบำรุง, 2532 : 280) ได้เขียนหนังสือชื่อ Social pathology (ค.ศ.1951) เขาได้กล่าวว่าคนที่เบี่ยงเบนก็คือคนที่มีบทบาท สถานภาพ การหน้าที่ และเงื่อนไขส่วนคนเบี่ยงเบนไปมาน้อยแค่นั้นเป็นประการสำคัญ สังคมได้รับรู้การเบี่ยงเบนมาเพียงใด สังคมมีปฏิกิริยาต่อการแสดงออกของเขา ตลอดทั้งธรรมชาติและควมมีกำลังแรงของสังคมอีกด้วย

Becker (อ้างถึงในอันณพ ชูบำรุง, 2532 : 280) ได้แต่งหนังสือเรื่อง Outsider : Studies in the Sociology of Deviance (ค.ศ.1963) ได้เขียนไว้ว่า กลุ่มทางสังคมเป็นผู้ทำให้เกิดการเบี่ยงเบน ทั้งนี้ก็โดยที่กลุ่มได้วางกฎขึ้นมา การละเมิดกฎถือว่าการเบี่ยงเบน และการนำกฎไปใช้แก่คนบางพวก และให้ตราบาปลงไปที่เขาเป็นบุคคลภายนอกจากจุดนี้เองความเบี่ยงเบน

จึงไม่ใช่คุณภาพของการกระทำที่บุคคลก่อขึ้น แต่เป็นผลจากการที่คนอื่นใช้กฎและบังคับต่อผู้ที่กระทำความผิด ผู้เบี่ยงเบนก็คือผู้ที่ได้รับผลจากการตีตราบาป พฤติกรรมเบี่ยงเบนคือพฤติกรรมซึ่งคนประทัตตราบาปให้

Turk (อ้างถึงใน อัฒณพ ชูบำรุง, 2532 : 281) ได้เขียนบทความเรื่อง Conflict and Criminality (ค.ศ.1956) ได้กล่าวว่า การที่ใครจะได้รับการชอบพหรือไม่ชอบพจากใครนั้น ขึ้นอยู่กับว่าคนอื่น ๆ ได้มีปฏิกิริยาต่อใครคนนั้นในทางที่รังเกียจหรือไม่รังเกียจ ทฤษฎีเกี่ยวกับความเบี่ยงเบนและทฤษฎี Labelling Theory เป็นทฤษฎีที่ไปด้วยกัน การตราบาปก็คือการจำแนกคนออกไปเป็นอีกประเภทหนึ่งต่างหาก เช่น จำแนกให้คนๆ หนึ่งเป็นเยาวชนที่กระทำความผิด ความเป็นผู้ที่กระทำความผิดก็ติดอยู่ที่คนๆ นั้น ในบทความเรื่อง Prospects for theories of Criminal Behavior (ค.ศ.1964) Turk ได้กล่าวไว้ว่า กฎหมายอาญาได้กำหนดฐานะการประกอบอาชญากรรมให้แก่บุคคลตลอดทั้งการแสดงพฤติกรรมของเขา ในการอธิบายการเกิดอาชญากรรมนั้นจะต้องอธิบายไปในแนวทางนี้เท่านั้น (หมายความว่า คน เป็นอาชญากร ก็เพราะกฎหมายกำหนดและกฎหมายก็มาจากสิ่งที่คนอื่นกำหนดขึ้น)

Quinney (อ้างถึงใน อัฒณพ ชูบำรุง, 2532 : 281) ได้เขียนหนังสือชื่อ The Social Reality of Crime (ค.ศ.1970) ใจความโดยสรุปของทฤษฎีมีอยู่ว่า อาชญากรรมตามความเป็นจริงของสังคมเกิดขึ้นเพราะมีการกำหนดและประยุกต์ใช้คำจำกัดความของอาชญากรรม ทำให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำจำกัดความดังกล่าว และความคิดในเรื่องอาชญากรรมก็ได้กระจายไปในสังคม

จากความคิดของนักคิดดังกล่าวข้างต้นนั้น อัฒณพ ชูบำรุง (2532 : 281) สรุปได้ว่าไม่มีใครเป็นอาชญากรในตัวเอง แต่การกำหนดและตีตราบางสิ่งบางอย่างลงไปนั้นเป็นการกระทำของสังคม คนต้องกลายเป็นอาชญากรเพราะมีพื้นฐานมาจากพฤติกรรมที่ถือกันว่าเป็นความผิด พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากกระบวนการประทัตตราบาปของระบบงานยุติธรรม

ต่อมา Schrag (อ้างถึงในพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2535 : 78) ได้เสนอแนวคิดของทฤษฎีนี้ และได้อธิบายให้ทราบถึงขั้นตอนของกระบวนการตีตราหรือให้ตราบาปไว้ 9 ขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

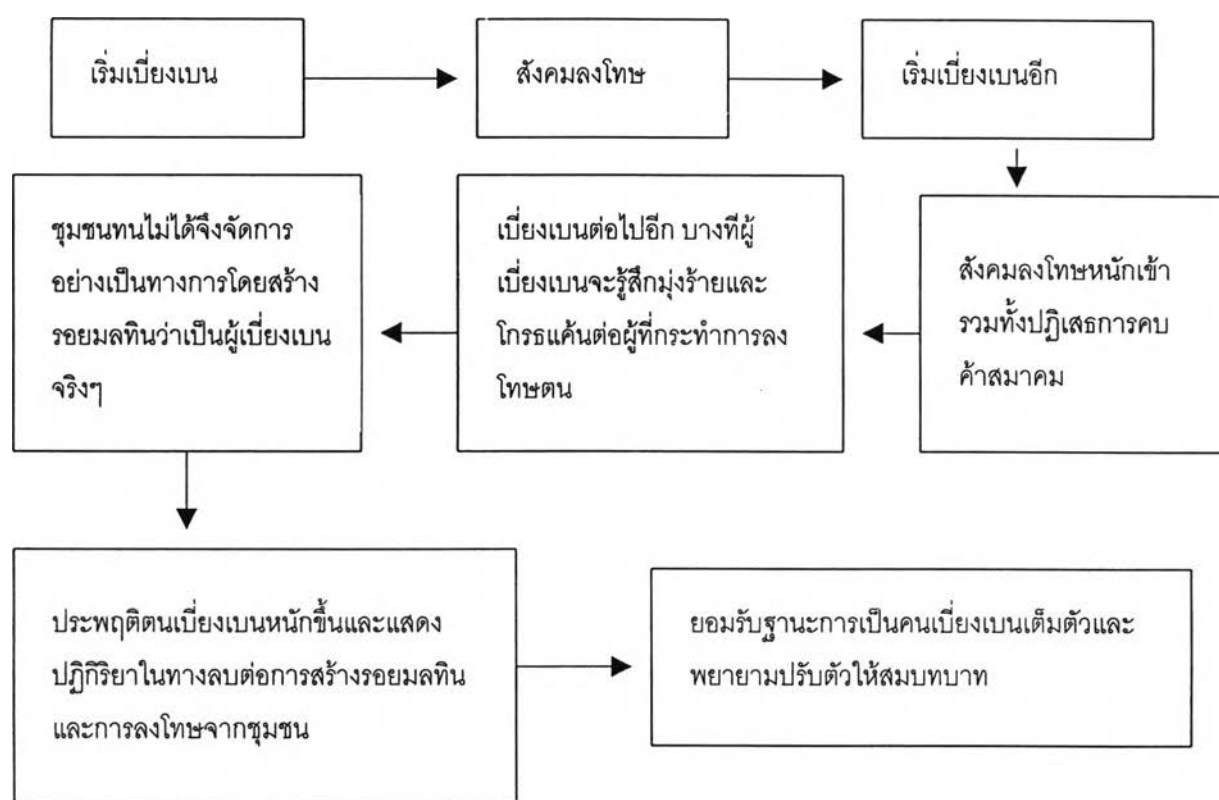
1. ไม่มีการกระทำใดที่โดยเนื้อแท้แล้วเป็นอาชญากรรมแต่ที่เป็นเช่นนี้เพราะถูกกฎหมายกำหนด
2. ความหมายของอาชญากรรมนั้นถูกสังคมกำหนดขึ้นในผลประโยชน์ของกลุ่มที่มีอำนาจโดยมีตัวแทนของกลุ่มซึ่งรวมทั้งตำรวจด้วย
3. บุคคลไม่ได้เป็นอาชญากรโดยการฝ่าฝืนกฎหมายแต่โดยกระบวนการตราหน้า ซึ่งอำนาจทางการ (Authorities) ให้สถานภาพ (Status) นี้แก่เขาเอง
4. การแบ่งบุคคลให้เป็นอาชญากรหรือไม่ใช่อาชญากรนั้นขัดต่อสามัญสำนึก และหลักฐานอ้างอิงเชิงประจักษ์ที่สังเกตพิสูจน์ได้
5. มีบุคคลส่วนน้อยเท่านั้นที่ถูกจับกุมเพราะการฝ่าฝืนกฎหมายในขณะที่คนอื่น ๆ อีกมากมายที่มีความผิดเท่าๆ กันแต่ไม่ถูกจับกุม
6. ในขณะที่การลงโทษที่บังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น กระทำโดยตรงต่อบุคคลทั้งหมด (total person) และไม่ใช่เฉพาะต่อการกระทำที่เป็นอาชญากรรมเท่านั้น แต่ความรุนแรงและผลของการลงโทษนั้นแตกต่างกันไปตามลักษณะต่างๆ ของผู้กระทำผิด
7. การลงโทษอาชญากรต่างๆ ก็แตกต่างกันไปตามลักษณะอื่นๆ ของผู้กระทำผิดด้วย เช่น พวกชนกลุ่มน้อย พวกอาศัยชั่วคราว พวกด้อยการศึกษา พวกที่พักอาศัยอยู่ในเขตเสื่อมโทรมต่างๆ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ อีกด้วย
8. ความยุติธรรมทางอาญาอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่เป็นทัศนคติฝังแน่น (Stereotyped concept) ว่าอาชญากรเป็นผู้กระทำที่ตั้งใจและเป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยาชั่วช้าและสมควรได้รับการประณาม
9. เมื่อบุคคลเคยถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากรแล้วก็จะเป็นการยากสำหรับผู้กระทำผิดที่จะลบตราบาปอันหน้า และยากที่จะนำตนเองคืนสู่สภาพที่ยอมรับนับถือไว้ในสังคม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พรเพ็ญ เพชรสุวรรณ (2535 : 15-18) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการตราหน้านี้ว่า เป็นทฤษฎีประเภทเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมซึ่งก่อให้เกิดอาชญากรรมและอาชญากรขึ้น ทั้งนี้เพราะการให้ความหมายทางสังคมในเรื่องอาชญากรรมและการประพฤติเบี่ยงเบนนี้เองทำให้บุคคลเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้มีความประพฤติเบี่ยงเบนไป และนอกจากนี้ผลของการลงโทษ หรือใช้กฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ ทางสังคมก็สิ่งที่ทำให้บุคคลถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากร หรือผู้กระทำผิดมีความประพฤติเบี่ยงเบนไป และกระบวนการทางสังคมที่

ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เช่นนี้ที่สำคัญก็คือ กระบวนการงานยุติธรรมทางอาญานี้เอง ที่เป็นตัวแทน การใช้วิธีการตรานหน้าบุคคล และกระบวนการตรานหน้านี้มีบทบาทสำคัญยิ่งทำให้บุคคลหรือเด็ก กลายเป็นอาชญากร หรือผู้กระทำผิดไปในที่สุดและยากที่จะกลับตัวได้

นอกจากนี้ แล้ว Lemert (1968 อ้างถึงใน บุญรอย เมทนีกรชัย, 2542 : 21) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงวงจรของกระบวนการประทับตรา ดังต่อไปนี้ คือ

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าการประทับตรามีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิดซ้ำเนื่องจาก การที่ผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้กระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งถือว่าการละเมิดกฎหมายของสังคมและ ถูกจับได้ หลังจากนั้นก็เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ ในสังคม ซึ่งเป็น ผู้กำหนดว่าผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมเป็นอาชญากรหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป ดังนั้น จึงสมควรได้ รับการลงโทษตามที่กฎหมายระบุไว้ นั่นคือ ผู้กระทำถูกประทับตราอย่างชัดเจนว่า เป็นผู้ มี พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นอาชญากร เมื่อผู้กระทำผิดเหล่านี้รับโทษจนครบถ้วนตามกระบวนการ

พิพากษาของศาลแล้วจนพ้นโทษออกมาและดำเนินชีวิตเช่นประชาชนทั่วไป แต่เนื่องจากสังคมได้เคยประทับตราเขาไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ อีกทั้งผู้คนรอบข้างเขาก็ปฏิบัติต่อเขาต่างไปจากบุคคลธรรมดาทั่วไป เขาจึงเสมือนกับเป็นวัวสันหลังหว่าอยู่ตลอดเวลา และเขาเริ่มกำหนดพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับการประทับตราเหล่านั้นซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนในที่สุดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเหล่านั้นกลายเป็นความเคยชินและถือเป็นพฤติกรรมถาวรไป

2.1.5.2 Labelling Theory : กกับการมองย้อนกลับในการวิเคราะห์ปัญหา ยาเสพติด

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2526 : 12-15) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีนี้มีรากฐานของพัฒนาการมาจากแนวความคิดปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (symbolic interactionism) ซึ่งมีฐานคิดสำคัญที่ว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปรากฏการณ์ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น ความเป็นจริงถูกกำหนดนิยาม และได้รับการตีความก่อนที่จะมีความหมายในตัวของปรากฏการณ์เอง Blumer (อ้างถึงในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ , 2526 : 13) ได้อธิบายไว้ว่า

คำว่า "ปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์" (symbolic interactionism) หมายถึงลักษณะพิเศษและเฉพาะของการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์ การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ถูกกั้นกลางด้วยการใช้สัญลักษณ์ การตีความ และการสืบทราบความหมายของการกระทำของกันและกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความหมายที่ยึดโยงไว้กับเหตุการณ์มากกว่าตามภาวะวิสัยของเหตุการณ์ ด้วยเหตุนี้การที่บุคคลหนึ่ง (สมมติว่าเป็น ก) จะแสดงพฤติกรรมอย่างไรต่ออีกบุคคลหนึ่ง (สมมติว่าเป็น ข) ก็ย่อมขึ้นอยู่กับว่า ก จัด ข อยู่ในกลุ่มบุคคลประเภทใด และ ข จัด ก อยู่ในกลุ่มบุคคลประเภทใดเช่นกัน ทั้งสองฝ่ายแสดงปฏิสัมพันธ์ต่อกันตามสถานภาพที่ได้รับ ความหมายยึดโยงกับกลุ่มนั้น ๆ ดังนั้น ผู้ติดยาเสพติดให้โทษจึงเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มหนึ่งซึ่งสมาชิกในสังคมส่วนใหญ่สามารถให้ความหมายที่ยึดโยงกับกลุ่มดังกล่าวจนทำให้ผู้ติดยาจำเป็นต้องแสดงบทบาทภายในกรอบที่สังคมกำหนดไว้ให้เป็นสำคัญ ดังที่ Turner (อ้างถึงใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ , 2526 : 14) กล่าวไว้

เมื่อบทบาทถูกกำหนดและกลุ่มของคุณสมบัติเฉพาะถูกตีความ การตีความดังกล่าวจะกระตุ้นการรับรู้เฉพาะอย่าง ซึ่งเชื่อมโยงพฤติกรรมที่แตกต่างกันภายใต้ความหมายของการตราหน้า

ในทำนองเดียวกัน Nettler (อ้างถึงในประชัย เปี่ยมสมบุรณ์, 2526 : 14) กล่าวเสริมว่าการเน้นความสำคัญที่การกำหนดบทบาทย่อมหมายความว่าความสนใจที่จะให้ต่อคำถามที่ว่า "บุคคลประพฤติอย่างไร" ย่อมมีน้อยกว่าความสนใจที่จะให้ต่อคำถามที่ว่า "บุคคลเหล่านั้นจัดกลุ่มของกันและกันอย่างไร โดยอาศัยพื้นฐานจากส่วนย่อยของพฤติกรรม"

นักทฤษฎีนี้จึงมีแนวโน้มที่จะละเลยความแตกต่างในด้านพฤติกรรมระดับบุคคล แต่มุ่งมองที่ผลของการใช้อำนาจในการจัดกลุ่มบุคคลและกำหนดบทบาทให้สอดคล้องกับความหมายที่ยึดโยงอยู่กับกลุ่มนั้น ๆ นักทฤษฎีนี้ได้ตั้งข้อสังเกตและข้อสงสัยเกี่ยวกับความแม่นยำและความเป็นธรรมจากภาพพจน์ที่สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมมุ่งมองสมาชิกส่วนน้อยบางหมู่บางเหล่าของสังคม ตัวอย่างเช่น

Kitsuse (อ้างถึงในประชัย เปี่ยมสมบุรณ์, 2526 : 14-15) มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบโต้ของสังคมต่อกลุ่มลัทธิเพศ (Homosexuality) ด้วยเทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์เจาะลึกประชากรของการวิจัยในกรณีดังกล่าวได้แก่ บรรดานักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา จากการวิเคราะห์ข้อมูล Kitsuse ได้พบว่าปฏิกิริยาตอบโต้ของสังคมที่มีต่อพวก ลัทธิเพศ โดยเกณฑ์เฉลี่ยมีแนวโน้มไปในทางรังเกียจและไม่พึงปรารถนา แต่พฤติกรรมตอบโต้มักปรากฏในหลายลักษณะแตกต่างกัน เป็นต้น นักทฤษฎีตราหน้าได้เบนความสนใจในการศึกษาวิจัยจากผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปยังผู้ที่ตอบโต้พฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยมีฐานคติแฝงที่ว่า ประชาชนผู้เฝ้ามองในสังคมคือกลุ่มบุคคลซึ่งสามารถถอดแตรความหมายของการเบี่ยงเบนให้ประทับอยู่กับบุคคลผู้ถูตราหน้าได้ กลุ่มผู้ติดยาเสพติดเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นที่สนใจของสาธารณชนมาหลายทศวรรษเมื่อเกือบ 5 ทศวรรษมาแล้ว

Lindesmith (อ้างถึงในประชัย เปี่ยมสมบุรณ์, 2526 : 15) ได้กล่าวว่าบุคคลผู้ติดยาเสพติดจำนวนไม่มากนักน้อยมักมาจากชนชั้นต่ำ ซึ่งไม่อยู่ในฐานะตำแหน่งที่จะปฏิเสธข้อกล่าวหาที่ถูกตั้งให้กับพวกตนได้ สิ่งที่ปรากฏชัดก็คือ สภาพการณ์ดังกล่าวส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปได้รับความพึงพอใจทางลับจากการตั้งชื่อหรือขนานนามให้กับเรื่องที่ไม่สามารถเข้าใจได้

ต่อมา Schur (อ้างถึงในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526 : 15) ได้กล่าวถึงทัศนคติของสาธารณชนต่อผู้ติดยาเสพติดในประเทศตะวันตกว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาทัศนคติของสาธารณชนต่อผู้ติดยาเสพติดและการเสพติดมีไม่มากนัก ถึงแม้ว่า ผลงานวิจัยบางชิ้นจะค้นพบว่า สาธารณชนมุ่งมองแบบคาดโทษรุนแรงต่อการใช้ยาเสพติด แต่ก็น่าเป็นไปได้ว่า ลักษณะการมองดังกล่าวกำลังผ่อนคลายลงสืบผลจากการมุ่งเน้นความสำคัญของการบำบัดรักษา

เท่าที่กล่าวมานั้นดูเหมือนว่า Labelling Theory มิได้มีอะไรที่แสดงให้เห็นสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ดังที่ อัดณพ ชูบำรุง (2532 , 280-283) ได้กล่าวสรุปถึงทฤษฎีนี้ไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่ถือว่าอาชญากรรมก็เหมือนกับคนที่ไม่เป็นอาชญากร ไม่มีอะไรแตกต่างกัน ทั้งในแง่จิตและกายภาพ มองในแง่ประโยชน์แล้ว ทฤษฎีนี้ช่วยในการตรวจสอบการกำหนดคำจำกัดความของอาชญากรรมว่าขาดความแน่นอนและขาดความยุติธรรมอย่างไรบ้าง ทฤษฎีนี้ยังช่วยให้เข้าใจว่าทำไม พฤติกรรมบางอย่างจึงเป็นอาชญากรรมในบางสถานที่และบางเวลา และทำไมพฤติกรรมบางอย่างจึงไม่เป็นเช่นนั้น ยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังได้เสนอแนะให้ทราบว่คำจำกัดความของอาชญากรรมเป็นกระบวนขั้นพื้นฐานเกิดขึ้นจากกลุ่มที่ต้องการกำหนดขอบเขตของพฤติกรรม สื่อมวลชนและองค์กรในการควบคุมตนเอง น่าจะเป็นปัจจัยของกระบวนกรดังกล่าวนั้น หากจะกล่าวในเชิงประชดประชันแล้วพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะขยายออกไปมากขึ้นในที่ซึ่งมีความอดทนน้อย

2.1.6 ทฤษฎีว่าด้วยความประพฤติที่ได้จากการเรียนรู้

อ้อมเดือน สดมณี (2522 : 28) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ว่า นักสังคมวิทยาในปัจจุบัน เห็นพ้องต้องกันว่า พฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เหมือนกับพฤติกรรมทางสังคมอื่นๆ คือสามารถเรียนรู้กันได้ จากขบวนการสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่ง Edwin H.Sutherland ได้เขียนทฤษฎีว่าด้วยการเรียนรู้ โดยให้ชื่อทฤษฎีนี้ว่า "Theory of Differential Association"

Edwin H.Sutherland (อ้างถึงในสุพัตรา สุภาพ, 2542 : 51) ได้กล่าวว่า ความประพฤติไม่ว่าดีหรือชั่ว เป็นสิ่งที่เรียนรู้มาแต่สมัยเด็กๆ และสืบต่อเรื่อยมาตลอดชีวิต ความประพฤติผิดจึงมี

รากฝังลึกอยู่ในประสบการณ์ในชีวิตของคุณ เพราะอุปนิสัยคนเป็นผลมาจากความเป็นมาแต่เด็ก ส่วนอัตราการทำผิดมาน้อยเพียงไรนั้น เป็นผลจากลักษณะการคบหาสมาคมกับบุคคลในกลุ่ม และการที่บุคคลเรียนรู้จากกลุ่มอัตราติดต่อสัมพันธ์กัน

ทฤษฎีนี้จัดได้ว่าเป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยแท้จริง เป็นทฤษฎีที่ให้ความสนใจในเรื่องความถี่ ความเข้มข้น และความสำคัญของการติดต่อกันในสังคมมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องลักษณะของบุคคลหรือลักษณะของสิ่งแวดล้อมภายนอก ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมของอาชญากรโดยยึดกฎการเรียนรู้ Sutherland เองผู้ตั้งทฤษฎีนี้ ได้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนักจิตวิทยาที่ศึกษาวิจัยโดยอาศัยการทดลอง ณ มหาวิทยาลัยอินเดียนา ในระหว่างปี ค.ศ.1930-1940 นักคิดร่วมสมัยกับเขา ตลอดทั้งลูกศิษย์ของเขา ต่างก็มีความเห็นถึงความสัมพันธ์กับนักจิตวิทยานี้เองที่ผลักดันให้เขาได้วางกฎแห่งการเรียนรู้ขึ้นมาเพื่ออธิบายการเกิดพฤติกรรมอาชญากร

Sutherland (1974 : 75-77 อ้างถึงใน อรรถนพ ชูบำรุง, 2532 : 267-270) ได้อธิบายพัฒนาการพฤติกรรมอาชญากรเป็นเนื้อหาทฤษฎี ซึ่งกล่าวไว้เป็นข้อๆ พร้อมคำอธิบายรวม 9 ข้อ ดังนี้

1. พฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ในข้อนี้หากกล่าวในเชิงลบแล้ว หมายความว่า พฤติกรรมอาชญากรมิได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ คนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมในเรื่องอาชญากรรมก็จะไม่ก่อพฤติกรรมอาชญากร เสมือนคนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมทางกลศาสตร์ ก็จะไม่ประดิษฐ์เครื่องจักรกลขึ้นมาได้
2. พฤติกรรมอาชญากรเกิดจากการเรียนรู้ โดยมีปฏิริยาตอบโต้กับผู้อื่นในกระบวนการของการติดต่อสัมพันธ์กัน การติดต่อสัมพันธ์กันนั้น ในหลายกรณี กระทำโดยการพูดจากัน นอกจากนี้ยังกระทำโดยกิริยาท่าทางและสัญญาณอื่นๆ อีกด้วย
3. ส่วนสำคัญของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่สนิทสนมกัน หากกล่าวในเชิงลบหมายความว่าในการติดต่อสื่อสารกับตัวการที่ไม่มีความสัมพันธ์เป็นส่วนตัว เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ เหล่านี้เป็นส่วนที่ไม่สำคัญต่อการกำเนิดพฤติกรรมอาชญากร
4. การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรนั้น เรียนรู้ถึง
  - (ก) เทคนิคในการประกอบอาชญากรรม บางครั้งก็เป็นเทคนิคที่ง่าย ๆ

(ข) ทิศทางของแรงจูงใจ แรงกระตุ้น การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง และทัศนคติต่างๆ

5. การที่จะมีแรงจูงใจและแรงกระตุ้นไปทางไหนอย่างไรนั้น เรียนรู้จากเงื่อนไขว่ากฎหมายใดควรจะปฏิบัติตามหรือไม่ควรจะปฏิบัติตาม ในบางสังคมเราอยู่ท่ามกลางผู้อื่นซึ่งเห็นว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่ควรเคารพเป็นเงื่อนไข ในบางสังคมคนเราอยู่ท่ามกลางผู้ที่เห็นว่าการละเมิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในประเทศสหรัฐอเมริกาเงื่อนไขดังกล่าวเกือบจะผสมผสานกัน ผลก็คือทำให้การขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อเกี่ยวข้องกับกฎหมาย

6. คนกระทำผิดกฎหมายก็เพราะมีเงื่อนไขกำหนดให้ชอบที่จะละเมิดกฎหมายมากกว่าเงื่อนไขที่ไม่ให้กระทำอย่างนั้น ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้ ซึ่งให้เห็นถึงการมีสัมพันธกับกลุ่มอาชญากรหรือกลุ่มที่เป็นปฏิปักษ์กับอาชญากร กลุ่มที่แตกต่างกันนี้ เป็นพลังที่คอยขัดขวางกันและกันการที่คนเราเป็นอาชญากรก็เพราะว่าเขาได้ติดต่อผู้ที่เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชญากรรม และห่างเหินจากผู้ที่เป็นปฏิปักษ์กับอาชญากรรม คนไม่อาจจะหลีกเลี่ยงจากการซึมซับของวัฒนธรรมรอบๆ ตัว เว้นเสียแต่ว่าจะมีอะไรขัดขวาง คนภาคใต้ (ในอเมริกา) คนใดคนหนึ่งออกเสียงตัว R ได้ไม่ชัดเจน ก็เพราะคนอื่นในภาคใต้ออกเสียงตัว R ได้ไม่ชัดเจนเหมือนกัน พิจารณาในเชิงลบแล้ว ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มซึ่งไม่ยุ่งเกี่ยวกับอาชญากรรมมีผลน้อยมากหรือไม่มีผลเลยต่อการเกิดอาชญากรรม การวางตัวเป็นกลางหรือไม่ยุ่งเกี่ยวกับนี้ มีความหมายในแง่ที่ว่าบุคคลไม่มีการติดต่อกับพฤติกรรมอาชญากร ตลอดเวลาของการวางตัวเป็นกลาง

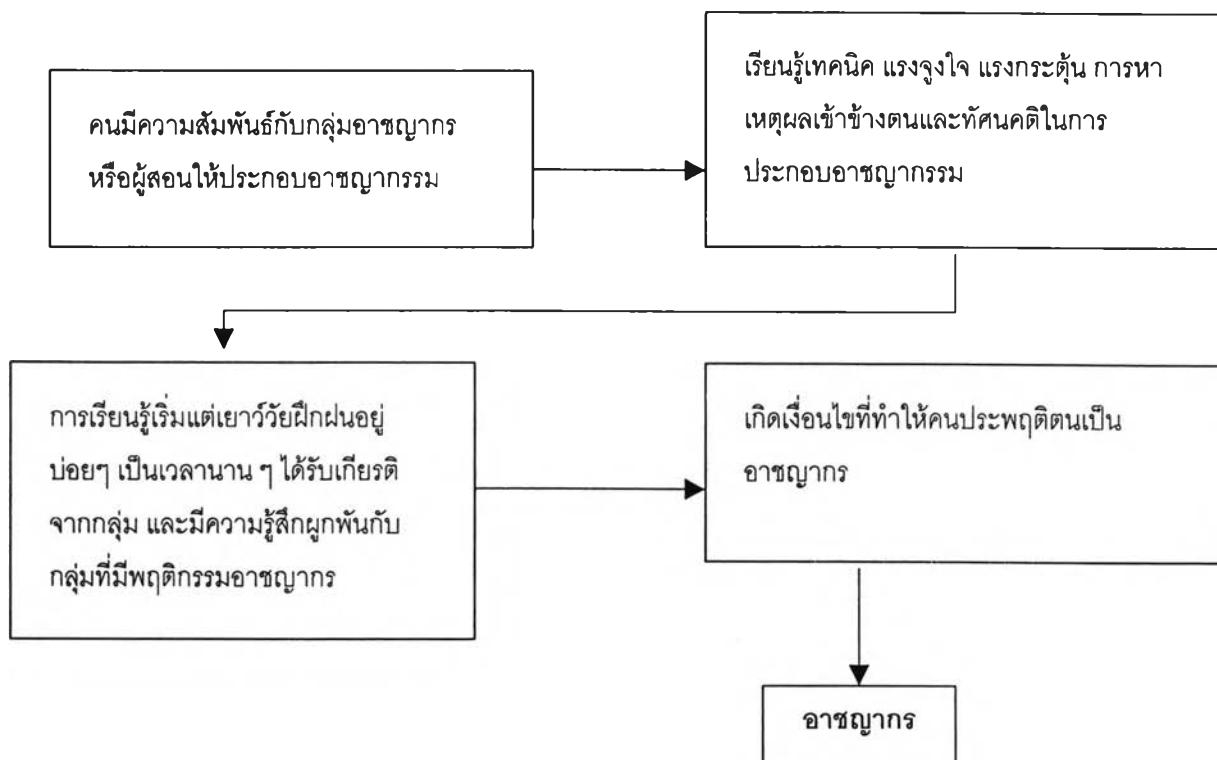
7. การมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน เกิดขึ้นมากน้อยต่างกันในเรื่องความถี่ ความนาน การจัดลำดับก่อนหลัง และความรู้สึกแรงกล้า หมายความว่า การติดต่อสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรและพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับอาชญากรนั้น แตกต่างกันไปในเรื่องความถี่ ความนาน การจัดลำดับก่อนหลัง และความรู้สึกแรงกล้า ความถี่และความนานนั้นเป็นสิ่งที่เห็นเด่นชัดไม่ต้องอธิบาย ส่วนการจัดลำดับก่อนหลังนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ ในแง่ที่หากความประพฤติที่ถูกต้องตามกฎหมายมีมาตั้งแต่วัยเด็ก ความประพฤติเช่นนั้นก็จะมีผลต่อไปจนตลอดชีวิต ในทำนองเดียวกัน หากมีความประพฤติผิดกฎหมายมาตั้งแต่เด็ก การกระทำเช่นนั้นก็อาจจะดำรงอยู่จนตลอดชีวิตเหมือนกัน แนวโน้มเช่นนี้มิอาจจะหาตัวอย่างมาแสดงให้เห็นได้อย่างเพียงพอ แต่การจัดลำดับพฤติกรรมใดมาก่อนและพฤติกรรมใดมาทีหลังนั้น ทำให้ได้มองเห็นความสำคัญของอิทธิพลอันเกิดจากการเลือก (หมายความว่าหากเลือกทำชั่วย่อน แต่เยาว์วัยก็จะทำให้ประพฤติชั่วต่อไป

แต่ถ้าหากเลือกทำได้ไว้ก่อนก็จะเป็นคนดีต่อไป) สำหรับ “ความรู้สึกอันแรงกล้า” ก็ยังมีได้ให้คำจำกัดความโดยชัดเจน มันเกี่ยวเนื่องกับสิ่งที่เรียกว่า เกียรติยศ ในการประพฤติเป็นอาชญากรหรือเป็นปฏิปักษ์ต่ออาชญากร และยังเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ที่มีต่อความสัมพันธ์ (หมายความว่าหากทำความผิดมาแล้วกลุ่มให้เกียรติมากก็อาจจะหลงติดต่อกับกลุ่มนั้นได้และประพฤติผิดต่อไป) ในทำนองเดียวกับการเป็นปฏิปักษ์ต่ออาชญากร หากกลุ่มให้เกียรติมากก็จะไม่ประพฤติเป็นอาชญากร พฤติกรรมที่แสดงออกจึงขึ้นอยู่กับกลุ่มว่าจะมีปฏิริยาทางอารมณ์ต่อกันอย่างไร

8. กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากร โดยการมีสัมพันธ์กับผู้ที่ เป็นแบบอย่างในการเป็นอาชญากรหรือผู้เป็นแบบอย่างในการเป็นปฏิปักษ์ต่ออาชญากรเกี่ยวข้องกับกลไกต่างๆ ในการเรียนรู้ทำนองเดียวกับการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ กล่าวในเชิงลบหมายความว่า การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกระบวนการเลียนแบบ ตัวอย่าง เช่น คนที่ถูกชักจูงให้ทำความชั่ว เรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรโดยการติดต่อสัมพันธ์กัน กระบวนการเช่นนี้ ไม่อาจจะอธิบายได้ว่าเป็นการเลียนแบบ

9. พฤติกรรมอาชญากรเป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมโดยทั่วไป แต่จะอธิบายว่าคนกระทำความผิดเพราะมีความต้องการและค่านิยมโดยทั่วไป นั้น เห็นจะไม่ถูกต้อง เพราะพฤติกรรมที่ไม่เป็นอาชญากรก็แสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมแบบเดียวกับพวกขโมยทั้งหลาย ขโมยของเพื่อให้ได้เงินมา ทำนองเดียวกับกรรมกรผู้ซื่อสัตย์ทั้งหลายทำงานก็เพื่อให้ได้เงินมา นักปราชญ์มากมายมีความพยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมอาชญากรโดยอ้างถึงแรงขับหรือค่านิยม เช่น พุดถึงหลักแห่งความสุข การดิ้นรนเพื่อฐานะทางสังคม ความต้องการในเรื่องเงินทอง หรือเพราะความกระวนกระวาย ความคิดทำนองนี้สามารถพุดได้เรื่อยไป แต่ดูเหมือนไร้ผล เพราะเป็นคำอธิบายที่เหมือนกันระหว่างการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย กับการกระทำที่เป็นอาชญากรรม มันก็เหมือนกับการหายใจ ซึ่งเป็นความจำเป็นในการแสดงพฤติกรรม แต่มิได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมอาชญากรกับพฤติกรรมที่ไม่เป็นอาชญากร

อรรถนพ ชูบำรุง (2532 : 270) ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแนวคิดตามทฤษฎี Differential Association Theory ไว้ดังนี้

2.1.6.1 Differential Association Theory : กับปัญหาเยาวชนที่ติดยาเสพติด

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2540 : 33-34) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของทฤษฎีนี้กับ ปัญหาการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนว่าเด็กและเยาวชนจะเสพยาเสพติดตามเพื่อนที่ใช้ยา เสพติดและสารเสพติดทั้งหลาย เนื่องจากการเสพติดจะต้องมีการชักชวน ให้ทัศนะ วิธีเสพ เด็ก และเยาวชนผู้เสพก็จะเก็บเอาความหมายต่างๆ และค่านิยมต่าง ๆ ที่นำไปสู่การใช้ยาเสพติดจาก เพื่อนของเขา ถ้าเพื่อนสนิทที่ใช้ยาหรือสิ่งเสพติดมากขึ้น เด็กวัยรุ่นก็มีแนวโน้มที่จะใช้ยาเสพติด มากขึ้นด้วยสำหรับปัญหาการเสพติดในหมู่เด็กและเยาวชนเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ได้รับอิทธิพล จากการคบเพื่อนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมาก ถ้าเด็กที่คบเพื่อนไม่ดีที่ประพฤติไม่ดีก็จะถูก ชักจูงให้ประพฤติผิดได้ง่าย โดยเฉพาะถ้าความสัมพันธ์ของครอบครัวไม่แน่นพอ พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก ด้วย ให้เด็กหันไปหาเพื่อน ถ้าเพื่อนสนิทคบหาสมาคมกันเป็นประจำและใกล้ชิดติดยาเสพติดเด็ก และเยาวชนก็จะรับเอาการเสพยาเสพติดได้เร็วและรุนแรงด้วยความถี่ และปริมาณ

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2540 : 53-54) ได้กล่าวอธิบายถึงประวัติความเป็นมาของยาเสพติดไว้โดยสังเขปว่า ในเริ่มแรกนั้น ฝิ่นเข้ามาในประเทศไทยสมัยใดนั้นยังไม่ทราบแน่ชัด เท่าที่มีหลักฐานครั้งแรก เป็นประกาศใช้กฎหมายลักษณะโจรในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) เมื่อ พ.ศ.1903 หรือประมาณ 600 ปีล่วงมาแล้ว ตามกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติการห้ามซื้อขาย เสพฝิ่นไว้ แม้ว่าบาทหลวงโศภจะสูง แต่การลักลอบซื้อขายและเสพฝิ่น ซึ่งปรากฏว่าผู้คุ้มครองเมืองบางแห่งก็ติดฝิ่น และผูกขาดการจำหน่ายฝิ่นเสียเองด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ ปัญหาการขายฝิ่น เสพฝิ่น จึงเลิกไม่ได้ ตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา

ต่อมาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ 3 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะที่ตรงกับสมัยที่อังกฤษนำฝิ่นจากอินเดียไปบังคับขายให้จีน ทำให้มีคนจีนติดฝิ่นเพิ่มขึ้น และในช่วงเวลานั้นตรงกับระยะที่คนจีนเข้ามาค้าขายในเมืองไทยมากขึ้น จึงเป็นการนำการใช้ฝิ่นและผู้ติดฝิ่นเข้ามาในเมืองไทย ตลอดจนมีการลักลอบนำฝิ่นเข้ามาในเมืองไทยด้วยเรือสินค้าต่างๆ มาก จึงเป็นเหตุให้การเสพฝิ่นระบาดยิ่งขึ้น พระองค์จึงได้ทรงมีบัญชาให้มีการปราบปรามอย่างเข้มงวด กวดขันในปี พ.ศ.2382 มีผลทำให้การค้าฝิ่นและสิ่งอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในมือของกลุ่มอั้งยี่ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ และหัวเมืองชายทะเล สร้างความวุ่นวายจากการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มอั้งยี่ต่างๆ จนทำให้ทหารปราบปราม

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงเห็นว่าการปราบปรามไม่สามารถขจัดปัญหาการสูบและขายฝิ่นได้ และก่อให้เกิดความยุ่งยากวุ่นวายขึ้น จึงทรงเปลี่ยนนโยบายใหม่ ยอมให้คนจีนเสพและขายฝิ่นได้ตามกฎหมาย แต่ต้องเสียภาษีผูกขาดมีนายภาษีเป็นผู้ดำเนินการ ปรากฏว่าฝิ่นทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยมาก และได้มีความพยายามห้ามคนไทยไม่ให้เสพฝิ่น แต่ก็ไม่ได้ผลเต็มที่

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สภาพของการค้าฝิ่นยังคงอยู่เช่นเดิม ทรงดำริที่จะแก้ภาษีฝิ่นที่จะทำให้การสูบฝิ่นน้อยลงจนสามารถเลิกได้ในที่สุด และทรงยอมให้รัฐฯ ชาติรายได้จากภาษีฝิ่น ความพยายามนี้ไม่เป็นผลสำเร็จในรัชสมัยของพระองค์ แต่จากความพยายามนี้ปริมาณเงินรายได้จากภาษีฝิ่นก็ลดลงเรื่อยๆ จนสิ้นสุดเมื่อปี 2502 ด้วยมาตรการควบคุมต่างๆ และรายได้ขาดเหลือที่รัฐได้จากภาษีอากรยาสูบแทน จัดการทำลายกลังสูบฝิ่น ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยฝิ่น เพิ่มโทษผู้ละเมิดให้สูงขึ้น ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2502 มีการประหารชีวิตผู้ผลิตและค้ายาเสพติด แต่ปัญหายาเสพติดไม่ได้ลดลง เพียงแต่การซื้อขายมีการดำเนินการซ่อนเร้น และมีวิธีการที่ลึกลับซึ่งแยบยลยิ่งขึ้น นอกจากนี้ด้วยยาเสพติดที่มีฤทธิ์ร้ายแรงกว่าฝิ่นก็กลับระบาดในเมืองไทย เฮโรอีนได้ระบาดในหมู่ผู้ติดฝิ่นอยู่เดิม เพราะสูบได้ง่ายใช้เผาในกระดาษตะกั่วแล้วสูดไอไม่ต้องมีบ้องฝิ่น และไม่มีการกั้นเวลาสูบ การหลบหนีกฎหมายก็ทำได้ง่ายกว่าการสูบฝิ่น และไม่มีการกั้นเวลาสูบ การหลบหนีกฎหมายก็ทำได้ง่ายกว่าการสูบฝิ่น

ปัจจุบัน ปัญหายาเสพติดที่ปรากฏอยู่ในหมู่คนไทยมีรูปแบบต่างๆ และลักษณะปัญหาแตกต่างกันออกไป ชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักในการปลูกฝิ่น และมีจำนวนไม่น้อยที่สูบและติดฝิ่นด้วย ในหมู่ชาวไทยในชนบทพื้นราบ ก็มีการสูบฝิ่น ใช้ใบกระท่อม กัญชา ยาบ้า และยาแก้ปวด ปัญหาที่ร้ายแรงตามมา คือ การแพร่ระบาดของการติดยาเสพติดหลายชนิดปนกันอยู่ในขณะนี้ทั้งในต่างจังหวัด และในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2.2 ประเภทของยาเสพติด

สุพัทธรา สุภาพ (2542 : 58-59) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติด โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อระบบประสาท

1.1 ยากดประสาท (depressant) ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน บาร์บิทูเรต โคเคอีน ฯลฯ เป็นยาที่ทำให้ประสาทมึนชา ขาดสมาธิ เฉื่อยชา อารมณ์ไม่เคร่งเครียด คลายความกังวล ช่วยให้ความทุกข์กลับเป็นสุข ระงับปวด ง่วงซึม ร่างกายกระปรกกะเปลี้ย และในระหว่างเสพหรือตอนยาออกฤทธิ์ทำให้อารมณ์สบาย แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วเกิดความรู้สึกอยากเสพ ทำให้อารมณ์และจิต

ใจเปลี่ยนแปลงจนไม่อาจควบคุมสติความรับผิดชอบใดๆ ตลอดจนอารมณ์สบายที่เกิดขึ้นระหว่างการเสพ เป็นเหตุสำคัญของการเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หากเสพถึงขนาดจะเกิดอาการกลัว คลื่นเหียนอาเจียน

1.2 ยากระตุ้นประสาท (Stimulate) ได้แก่ กัญชา กระต่อม แอมเฟตามีน โคเคอิน ฯลฯ เป็นยาที่ทำให้ประสาทตื่นตัว ซึ่พจรเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ร่างกายกระฉับกระเฉง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตาแดงกำ บัสสาวะบ่อย คลื่นไส้ อาเจียน เพื่อฝัน ความรู้สึกเปลี่ยน ความคิดเสื่อมถอย ควบคุมสติไม่ได้ การรับรู้ต่างๆ ผิดไป เป็นยาที่ติดง่ายแต่เลิกยาก นิสิตนักศึกษา นักเรียนชอบใช้ตอนดูหนังสื่อสอบ สำหรับนักขับรถบรทุกชอบใช้เวลาขับรถกลางคืนเพราะทำให้ไม่ง่วง แต่เมื่อยามหมดฤทธิ์เมื่อไรจะหลับใน ทำให้ขับรถชนทั้งคนและรถ อุบัติเหตุแบบนี้จึงมีอยู่เป็นประจำ

2. แบ่งตามแหล่งเกิดของยา

2.1 ยาเสพติดธรรมชาติ (natural drugs) เป็นยาเสพติดที่สกัดหรือกลั่นจากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา โคเคอิน และอาจนำสารจากพืชเหล่านั้นมาแปรธาตุต่อไปด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น การแปรธาตุจากฝิ่นเป็นมอร์ฟีน เฮโรอีน และโคเคอิน เป็นต้น

2.2 ยาเสพติดสังเคราะห์ (synthetic drugs) เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมีในห้องทดลอง และสารที่สังเคราะห์ขึ้นมานั้นใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ เพราะมีสารที่ทำให้เสพติดผสมอยู่ เช่น เพรดิ้น เมทาโดน เป็นต้น

ปัจจุบันยาเสพติดให้โทษมีอยู่ 100 กว่าชนิด ที่อยู่ในการควบคุม แม้ว่าสองในสามของยาเสพติดเหล่านี้จะเป็นสารสังเคราะห์ขึ้นก็ตาม แต่ยาเสพติดให้โทษที่สำคัญที่สุด ซึ่งพบในลักษณะการลักลอบค้าขาย คือ ยาเสพติดที่ได้จากธรรมชาติและอนุพันธ์ของมัน

2.2.3 ยาเสพติดที่แพร่หลาย

สำหรับยาเสพติดที่แพร่หลายในปัจจุบันนี้ สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตามที่สุพัตรา สุภาพ (2542ช : 59-67) จำแนกไว้ ดังนี้

ฝิ่น

ฝิ่น ได้มาจากยางผลไม้นชนิดหนึ่ง ซึ่งมีชื่อตามภาษาลาตินว่า “ปะปาเวอ ซัมนิเฟอรัม” (Papave Samniferum) ในตระกูล Papaveraceae ส่วนต้นฝิ่นพันธุ์ป่าในตระกูล Var.Stgerum ได้มีผู้พบเห็นเป็นครั้งแรกทางภาคเหนือของฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สำหรับต้นฝิ่น (Poppy) ชนิดต่างๆ ที่ปลูกในเอเชียตะวันตกและอียิปต์ ปลูกเฉพาะผลกลมคล้ายผลส้ม และที่มีเกสรตัวเมีย (Stigma) 10-12 ก้าน ต้นฝิ่นชนิดนี้เป็นที่รู้จักกันในตระกูล Glabrum ฝิ่นปลูกได้ในที่ที่ไม่มีฝนตกชุก แต่ชอบอากาศค่อนข้างเย็น เช่น ภาคเหนือของประเทศไทย เป็นต้น โทษและภัยที่ได้รับจากฝิ่น

ฝิ่น เป็นยาเสพติดอย่างแรง สกัดออกมาจากผลของต้นฝิ่น ฝิ่นดิบที่สกัดออกมาได้จากผลฝิ่นนั้นจะเป็นยางเหนียวสีน้ำตาลไหม้ ใช้สำหรับสูบหรือรับประทานฤทธิ์ของฝิ่นจะทำให้นอนหลับสนิทรู้สึกสบาย เคลิบเคลิ้ม และมีประสาทหลอน ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจและเสพติดได้ง่าย เมื่อติดฝิ่นแล้วจะทำให้ความอยากและจะเพิ่มการใช้มากขึ้น ๆ ทุกที

เมื่อได้สูบบุหรี่เข้าไป ฤทธิ์ของฝิ่นจะปิดบังอาการต่างๆ หมด ความเจ็บปวดต่างๆ จะหายไป และรู้สึกสบาย ทำให้คนติดฝิ่นรู้สึกเหมือนกับว่าตนอยู่ในอีกโลกหนึ่ง แต่เมื่อเกิดการติดขึ้นบุคคลผู้นั้นยากที่จะเลิกได้ สุขภาพจะเสื่อมโทรมลงไป ทำให้โรคต่าง ๆ เข้าแทรก และยังเป็นต้นเหตุของการประกอบอาชญากรรมได้ เมื่อเกิดการขาดฝิ่นโดยไม่ได้สูบบุหรี่

มอร์ฟีน

มอร์ฟีน เป็นยาที่สกัดออกมาจากฝิ่นดิบ ลักษณะโดยทั่วไปของมอร์ฟีนเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น มีรสขม ที่ใช้กันแพร่หลายอยู่ในปัจจุบันมักทำเป็นก้อน หรือละลายบรรจุหลอดสำหรับฉีด การนำมอร์ฟีนเข้าสู่ร่างกาย กระทำได้โดยวิธีรับประทาน หรือฉีด มอร์ฟีนที่แพร่หลายมากที่สุดเป็นมอร์ฟีนแห่งตรา 999

โทษและภัยที่ได้รับจากมอร์ฟีน

มอร์ฟีน มีฤทธิ์กดความรู้สึกต่าง ๆ ที่สมอง ทำให้คลายความเจ็บปวดและความทุกข์ทั้งหลาย ทำให้หลับได้สนิท ตามปกติฝิ่นเมื่อเสพก็ติดง่ายอยู่แล้ว มอร์ฟีนซึ่งสกัดจากฝิ่นยิ่งทำให้ติดง่ายและเลิกได้ยากยิ่งขึ้น

ผู้ที่ติดฝิ่นหรือมอร์ฟีนจะเปลี่ยนไปในด้านร่างกายและจิตใจ กับจะทำให้บุคลิกลักษณะเสียไปหมด เวลาที่ไม่ได้เสพยาจะเกิดความกระหายอยากได้ยาอย่างรุนแรง กระสับกระส่าย หาว เหงื่อ

ออก เนื้อตัวสั่น กระตุก ปวดขา ปวดท้อง นอนไม่หลับ รับประทานอาหารไม่ได้ หอบ ดิ้นรน ทูรน ทุราย เอะอะ และท้องเดิน บางคนมีการถ่ายอุจจาระออกมาเป็นเลือด ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า “ลงแดง” การเกิดลงแดงเมื่อเวลาขาดยานี้ เข้าใจกันว่าเกิดจากการบีบรัดตัวอย่างแรงของลำไส้ หรืออาจเนื่องจากส่วนมากพวกที่ติดฝิ่นนั้นมักจะเป็นบิดอยู่ด้วย แต่ฤทธิ์ของฝิ่นคอยคุมไม่ให้ลำไส้เคลื่อนไหว การถ่ายเป็นมูกเลือดอย่างอาการบิดทั่ว ๆ ไป จึงไม่ปรากฏ พอขาดฝิ่นอาการของบิดจึงปรากฏชัดขึ้น มีหลายคนที่ตายโดยการขาดฝิ่น

ผู้ที่ติดฝิ่นหรือมอร์ฟีนก็เช่นเดียวกับคนติดยาเสพติดอื่นๆ คือ มักจะมีจิตใจอ่อนแอ มีปัญหาต่างๆ ทางส่วนตัวและครอบครัว ถึงแม้จะเลิกได้ก็อาจเพียงชั่วคราว ถ้ากลับไปประสบปัญหาต่างๆ อีก ก็มักจะหันเข้ามาพึ่งยาเสพติดเพื่อระงับความทุกข์ของตนอีก และติดได้ใหม่ต่อไป

เฮโรอีน

ลักษณะและธรรมชาติของเฮโรอีน เฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่ร้ายแรงที่สุด กล่าวคือ มีโทษร้ายแรงกว่าฝิ่นถึง 30-100 เท่า และสามารถจะเสพหรือนำเข้าร่างกายได้หลายวิธี เช่น สูบ กิน นัด หรือฉีด เริ่มแพร่หลายและระบาดในประเทศไทยหลังประกาศของคณะปฏิวัติฉบับ 101-105 ที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2501 ที่ให้เลิกเสพยาเสพติดโดยเด็ดขาด คนเลยหันมาหาสิ่งอื่นแทน และสิ่งที่ร้ายแรงที่คนไม่น้อยเสพก็คือ เฮโรอีน ซึ่งเฮโรอีนในระยะแรกๆ มีราคาแพงมาก เพราะมาจากต่างประเทศ ต่อมาผลิตในประเทศไทยได้และมีผู้ผลิตมากมาย ราคาเฮโรอีนจึงถูกลง

เฮโรอีนผลิตเป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1839 โดยเตรียมจากมอร์ฟีน เพื่อใช้บำบัดรักษาผู้ที่ติดมอร์ฟีน โคเคอีน และเพื่อใช้แทนมอร์ฟีนและโคเคอีน ด้วย

เฮโรอีนเริ่มรู้จักกันในชื่อคนทั่วๆ ไปเรียกว่า “แคปซูล” หรือ “ไอระเหย” นอกจากนี้ยังเรียกว่า แคป เฮ ผงขาว ไข่ ฯลฯ (ส่วนมากนิยมบรรจุใส่แคปซูล เพราะกันความชื้นได้ดีกว่าห่อด้วยกระดาษ และราคาไม่แพง) เฮโรอีนมีอยู่ 2 ชนิด คือ

เฮโรอีนบริสุทธิ์ มีลักษณะเป็นผงสีขาว รสขม ไม่มีกลิ่น และเป็นเม็ดเล็กๆ ขนาดไขปลาหรือลักษณะคล้ายผงซักฟอก

เฮโรอีนผสม มีลักษณะเป็นเกล็ดสีต่างๆ เช่น สีม่วงอ่อน ดินลูกรังสีชมพูเข้ม และบรรจุอยู่ในแคปซูลหรือถุงพลาสติก เท่าที่ปรากฏมีหลายชนิด ทั้งเป็นน้ำ เป็นผง และเป็นเม็ด

หลังจากเสพเฮโรอีน เฮโรอีนจะมีฤทธิ์อยู่ในร่างกายได้นานประมาณ 3-4 ชั่วโมง เมื่อสร้างแล้วร่างกายก็มีความต้องการเสพเฮโรอีนเข้าไปใหม่อีก การเสพเฮโรอีนนี้ติดง่ายมาก แม้เพียงครั้งเดียว

ก็อาจติดได้ ผู้ที่เสพเข้าไปไม่กี่ครั้งจะเกิดอาการติดต่อเฮโรอีน ทำให้ต้องเสพเพิ่มขึ้นทุกที เพื่อให้ความรู้สึกเคลิบเคลิ้มเหมือนฝันเท่าเดิม

การเสพเฮโรอีนมีหลายวิธีตามที่กล่าวมา แต่วิธีที่อันตรายมาก คือ การฉีดเข้าหลอดเลือดดำ หรือสูดดมควัน ปกติจะเริ่มด้วยการสูดควัน ต่อมาก็ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ขั้นสุดท้ายก็ฉีดเข้าหลอดเลือด การฉีดเข้าหลอดเลือดมีเหตุผลอยู่ที่ว่า เฮโรอีนที่ลักลอบซื้อขายกันมักจะปลอมปนกับน้ำตาลกาแลคโตส คิวินิน หรือสิ่งอื่นๆ เพื่อให้ผู้ขายจะได้กำไรมากขึ้นหลายเท่าตัว เฮโรอีนที่ขายจึงมีสารปลอมปนมาก ซึ่งกว่าจะถึงมือผู้เสพก็เฮโรอีนเพียง 3-5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเคลิบเคลิ้มเท่าเดิม ผู้เสพจึงต้องใช้วิธีฉีดเข้าไปในหลอดเลือด ในทางกลับกัน ถ้าไม่มีการปลอมปน ผู้ที่ฉีดเข้าหลอดเลือดก็อาจตายได้

ฤทธิ์ของเฮโรอีน ทำให้ผู้เสพรู้สึกเฉยเมยต่อสิ่งแวดล้อมและต่อตัวเอง ถ้าเสพนานๆ สุขภาพจะเลวลง เนื่องจากระบบการย่อยอาหารเสื่อม

กัญชา

กัญชา (marihuana) เป็นพืชที่ขึ้นได้ง่ายในเขตร้อน เช่น ไทย อินเดีย เม็กซิโก และอาหรับ โดยลำต้นมีลักษณะเป็นพุ่ม ใบสีเขียวมีแฉกหลายแฉก และมีหยักคม กัญชาเป็นยาเสพติดแบบกระตุ้นประสาท เพราะมีสารชนิดหนึ่ง คือ น้ำมัน (resins) ซึ่งอยู่ในดอกและใบของต้นกัญชาตัวเมีย สารเคมีนี้เรียกว่า เตตราไฮโดรแคนนาบินอล Tetrahydrocannabinol (THC) ซึ่งมีฤทธิ์กระตุ้นศูนย์ประสาทให้แปรปรวน ความคิดสับสนผิดไปจากปกติ นอกจากนี้ ยังทำให้ครั่นคร้ามใจ สุกสนาน และมีเปอร์เซ็นต์ไขมันย่อยกลายเป็นโรคจิตไป

จากการศึกษาผู้เสพกัญชาปรากฏว่า มีก็เพียงอาการของคนเสพติดเป็นนิสัย โดยเฉพาะผู้ที่เสพมาเป็นระยะเวลาสั้น มักจะมีการเสพในปริมาณที่มากขึ้น ซึ่งส่วนมากจะใช้ทั้งใบมา้วนสูบหรือนำใบและดอกมาป่นเป็นผง ใส่ในบุหรี่หรือสูบด้วยกล้อง หรือไม่ก็ผสมกับอาหาร จะทำให้ผู้กินรู้สึกมีรสชาติ ถ้าหากใช้สูบ กลิ่นของกัญชาจะคล้ายๆ กลิ่นเชือก หรือหญ้าคาไหม้

กัญชาเป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์ต่อระบบประสาทของบุคคลแตกต่างกัน บางรายใช้นิดหน่อยก็เกิดอาการเป็นพิษ บางรายใช้มากก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่ถ้าเป็นพิษจะมีอาการสั่นของกล้ามเนื้อ หัวใจไม่เต้นเร็ว มีเสียงในหู รู้สึกร้อนที่ศีรษะ มึนงง มือเท้าเย็น ม่านตาขยาย หายใจไม่สะดวก อาการมากขึ้นจะคลื่นไส้ อาเจียน ตื่นเต้นกระสับกระส่าย อารมณ์และความนึกคิดสับสน การตัดสินใจ

และสมาธิเสีย การรับรู้ในประสาทสมองผิดปกติ คุณสติไม่อยู่ เกิดอาการโรคจิตขึ้น ผู้ที่เสพมานาน จึงมักจิตใจเสื่อมและเป็นโรคจิตไปในที่สุด ปัญหาจึงมีว่าแทนที่จะต้องรักษาการติดยาเสพติด อย่างเดียว กลายเป็นว่าต้องรักษาโรคจิตไปด้วย ซึ่งทำให้ยุ่งยากต่อการรักษายิ่งขึ้น

กระท่อม

กระท่อม (Kratom) เป็นยากระตุ้นประสาทมีอยู่ในไทยและอินเดีย เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางมี แก่น และเป็นไม้เนื้อแข็งในตระกูล "รูบิเอซี" ใบสีเขียวหรือสีแดงเรื่อๆ หนาที่บ ลักษณะคล้าย กระดังงาไทยหรือฝรั่ง ขึ้นง่ายในฤดูฝน

การเสพกระท่อมนั้นใช้ใบมาเคี้ยว โดยลอกก้านและเส้นใบออกเสียก่อน เหลือแต่เนื้อใบแท้งๆ หรือไม่ก็เอาใบตากแดดจนแห้งกรอบ แล้วมาป่นเป็นผงชงกับน้ำร้อนครั้งละ 1 ช้อนชา ต้มแทนน้ำ ชา หรือกินทั้งผง ใบกระท่อมมีรสขมและเผ็ดร้อน

ฤทธิ์ของกระท่อมมาจากอัลคาลอยด์ที่มีชื่อว่า มิตราจิโน ทำให้กระตุ้นประสาทคล้ายๆ โคเคน หรือใบโคคา เวลาเสพจะเกิดความชุ่มชื้นไม่ค่อยเหน็ดเหนื่อย มีนชา หายปวดเมื่อยได้ชั่วคราว แต่เมื่อเสพมาก ๆ เข้าก็จะเกิดการกดประสาท กระวนกระวาย คลื่นไส้ อายุกยาเหมือนกันและคุ้มคลั่ง เป็นโรคจิตได้ง่ายเหมือนกัญชา

แอมเฟตามีน

แอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นยากระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้สมองตื่นตัวอยู่เสมอ เช่น ยาขยัน ยาบำรุงพลัง ม้า ม้าขาว เป็บปิล เป็บแทบ ป็อบปิล เฟตาเค็บ ไวตาเป็บ ฯลฯ นิยมใช้ กันมากในหมู่นักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ขี้ขานพาหนะไกลๆ หรือผู้ที่ตรากตรำและอดนอนตอนกลางคืน

แอมเฟตามีน ทำให้สมองตื่นโหลง อดนอนได้ ไม่่วงอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ร่างกายจึงไม่ได้พักผ่อนตามปกติ ซึ่งต่อมาฤทธิ์ยาจะทำให้สมองเสื่อมโทรม ร่างกายอ่อนเพลีย กระปรุกกระเปลี้ยลงไป ทุกที ร่างกายทำงานผิดปกติบังคับตัวเองไม่ได้ เมื่อใช้นานๆ ฤทธิ์ยาจะกดประสาท สติฟั่นเฟือน แผลภาพผิด และหลงผิด เกิดอาการคลุ้มคลั่ง เป็นอันตรายต่อการตัดสินใจ และขาดการควบคุม อูบัติเหตุบนท้องถนนหลวงที่ทำลายทั้งชีวิตและทรัพย์สินนั้น สาเหตุสำคัญอันหนึ่งก็เพราะผู้ขี้ขาน กินยาประเภทนี้

ลักษณะทั่วไปของยาประเภทนี้ทำเป็นรูปยาเม็ด สีขาว กลม ๆ ขนาดเล็ก ๆ หรือเป็นเม็ดสี

ต่างๆ หรือทำเป็นรูปยาน้ำสำหรับฉีด เช่น เบนซีตรีน (สีขาว) เดกซีครีน (สีส้มเป็นรูปหัวใจ) ฟรีลูติน (สีขาว) ดูโรเฟต (สีน้ำตาลหรือดำ) เป็นต้น บางครั้งใช้เป็นยาลดความอ้วน เพราะทำให้เบื่ออาหาร บางคนก็ใช้เป็นยาแก้เหนื่อยและเพิ่มพลัง เช่น ยาขยัน ม้าขาว เป็นต้น

บาร์บิทูเรต

บาร์บิทูเรต (Barbiturates) เป็นยากดระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ประสาทเสื่อมโทรมทำให้สมองมีนงง ประสาทชาคล้ายๆ เมาเหล้า ใช้นานๆ เกิดอันตรายทำให้ประสาทเสื่อมโทรม จิตใจหดหู่ ซึมเศร้า ประสาทหลอน ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เมื่อเสพติดแล้วไม่ได้เสพ ก็อาจจะเกิดชัก กระตุกเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้

ที่แพร่หลายในเมืองไทยโดยเฉพาะวัยรุ่น เรียกกันว่า เหล้าแห้ง หรือชนิดที่รู้จักกันมาก คือ เซคโคนาล หรือปีศาจแดงหรือเช็ค เป็นแคปซูลเล็กๆ สีแดงส้ม ยานอนหลับอื่นๆ ก็อาจจะมีชื่อต่างๆ เช่น อามิตาล (สีฟ้า) เนมบูตาล (สีส้ม) ลูมินาล (สีขาว) เป็นต้น

ปัจจุบันมีผู้นิยมนำไปเสพร่วมกับเฮโรอีน หรือสุราต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นและผู้ที่ไม่รู้ติดและเป็นอันตรายอย่างยิ่ง

ยาหลอนประสาท

ได้แก่จำพวกทำให้เกิดประสาทหลอนทั้งหลาย เช่น แอล.เอส.ดี., เอส.ที.พี. และเมสคาลิน เป็นต้น ขณะนี้ได้พบพวกกาวัชชีเมนต์ ไอร์เรเหยของน้ำมันเบนซิน และเปลือกผลไม้บางชนิด มีผู้นำมาใช้สุดคมทำให้เกิดความมึนงงและประสาทหลอนได้ง่าย แต่สารที่ทำให้เกิดประสาทหลอนที่สำคัญ คือ แอล.เอส.ดี.

แอล.เอส.ดี. (L.S.D.) เป็นยาเสพยติตติจำพวกหลอนประสาทหรือเคลิ้มฝัน (Hallucinogens) ที่ผิดไปจากความเป็นจริงหรือตามปกติ ทำให้ผู้ที่เสพขาดความรู้ ซึ่งอาการเคลิ้มฝันส่วนใหญ่จะออกไปในลักษณะตื่นเต้น หวาดเสียว น่าสะพรึงกลัว บางคนควบคุมสติไม่ได้ ต้องหนีจากภาพมายา หรือความรู้สึกแบบหลอนประสาทด้วยการกระทำที่อาจจะเป็นอันตรายทั้งแก่ตัวเอง และแก่ผู้ที่อยู่ใกล้ตน เช่น บางคนจมน้ำตายเพราะนึกว่าว่ายน้ำเป็น กระโดดตึกเพราะนึกว่าเหาะได้ ถูกรถชนตายเพราะนึกว่าตนหายตัวได้ บางคนฆ่าผู้ที่ตนรักเพราะนึกว่าเขาจะฆ่าตน ฯลฯ

ผู้เสพ แอล.เอส.ดี. โดยทั่วไปจะขาดสติและหมดความรู้สึกรู้เรื่องความดี ความมีศีลธรรม และเป้าหมายของชีวิต กลายเป็นคนฝันหวาน หรือตระหนกตกใจ หวาดกลัว ทำให้เกิดความ

พยายามจะหนีภาพที่ตนคิดว่าเป็นจริง นิสัยอารมณ์จึงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนประสาทรับความรู้สึกทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เลอะเลือน ทำให้เห็นภาพหลอนที่ไม่มีตัวตนจริงและยึดติดกับภาพหลอนนั้นๆ

แอล.เอส.ดี. เป็นสารที่มนุษย์สังเคราะห์ขึ้น เรื่องราวการค้นพบ แอล.เอส.ดี. มีความบังเอิญอยู่มาก ในตอนแรก เอ.สโตลล์ (A.Stoll) แห่งบริษัทยาแซนด์อส (SanDoz) ได้แยกสารตัวหนึ่งออกจากเห็ดชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ สารตัวนี้มีชื่อเรียกว่า "ไลเซอร์จิก แอซิด" (Lysergic acid) ด้วยความพยายามที่จะนำสารประเภทนี้มาใช้เป็นยา สโตลล์กับผู้ร่วมงานของเขา คือ เอ.ฮอฟมานน์ (A.Hofmann) ได้หาทางเปลี่ยนแปลงลักษณะโมเลกุลของไลเซอร์จิก แอซิด ต่อมาในปี ค.ศ.1938 ก็สามารถเตรียมสารที่มีชื่อเรียกว่า "ไลเซอร์จิก แอซิด ไดเอทิลามิด" (Lysergic acid diethylamide) ขึ้นมาได้ สารตัวนี้มีลักษณะโมเลกุลคล้ายคลึงกับไลเซอร์จิก แอซิดมาก เรียนกันย่อๆ ว่า แอล.เอส.ดี. (L.S.D.) ซึ่งในระยะนี้ทั้งสโตลล์กับฮอฟมานน์ก็ยังมีได้พบอะไรเป็นพิเศษ

ในปี ค.ศ.1943 ฮอฟมานน์ได้ศึกษา แอล.เอส.ดี. อย่างละเอียด และค้นพบว่าถ้าเสพยานี้เข้าไปแม้แต่เพียงเล็กน้อย จะทำให้เกิดอาการเคลิบเคลิ้มฝันอย่างประหลาด ซึ่งการค้นพบของฮอฟมานน์เป็นที่น่าสนใจของนักวิทยาศาสตร์ทั่วโลก และได้มีการศึกษาค้นคว้าทั้งในด้านที่เป็นอันตราย และด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้รักษาโรคทางจิต ซึ่งวงการแพทย์ก็ยังไม่เชื่อว่าจะใช้รักษาโรคจิตได้อย่างที่กล่าวอ้างกัน เพราะอันตรายของการเสพยาชนิดนี้มีมาก และถ้าใครเสพยาเข้าไปจะเป็นโทษของยาตลอดชีวิต

ยาบ้า

ยาบ้า (Amphetamine) เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่แพร่หลายมากขึ้น เดิมรู้จักกันในชื่อ "ยาม้า" หรือ "ยาขยัน" "เป็บบิล" "ยาแก้ง่วง" ฯลฯ โดยเสพยาเข้าไปจะรู้สึกทำงานได้มากกว่าปกติ และกระปรี้กระเปร่า ซึ่งผู้ใช้แรงงาน คนขับรถบรรทุกหรือผู้ทำงานตอนกลางคืนนิยมเสพยา

ยาขยันมีมานานแล้ว แต่ยาบ้าเริ่มระบาดตั้งแต่ พ.ศ.2534 และแพร่ขยายไปไม่เฉพาะผู้ใช้แรงงาน ผู้ขับขี่ยนต์ รถบรรทุก และผู้ทำงานกลางคืน แต่ได้แพร่ระบาดในหมู่นักเรียน นักศึกษา

และก่อนจะเป็นยาบ้า นั้น จะมีขั้นตอนการผลิตไม่น้อย โดยต้องผลิต "หัวเชื้อยาบ้า" ซึ่งมีสาร อีพีดีน คลอโรฟอร์ม กรดไฮโดรคลอไรด์เข้มข้น โซเดียมไฮดรอกไซด์ เซอร์ฟิติน เกลือแกง กรดอะซิโตน

อาการของการเสพ

- 1) เสพแล้วจะเสพมากขึ้นไปเรื่อยๆ
- 2) เลิกยาก
- 3) ระยะต้นของการเสพจะมีความต้องการทางเพศสูง แต่พอเสพนานๆ เข้าก็จะเสื่อม
- 4) เสพนานๆ หรือมากเข้า จะควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้ มีอาการคลุ้มคลั่ง ก้าวร้าว จิตฟุ้งเฟ้อเห็นผิดเป็นถูกเกิดอาการประสาทหลอน บางครั้งคิดว่ามีคนมาฆ่าหรือทำร้าย หรือคิดฆ่าตัวตาย เพื่อหลบหนีสิ่งที่ตนไม่พอใจ การรับรู้ผิดปกติ คุมสติไม่อยู่เสพมากๆ จิตใจเสื่อมถอย ร่างกายผิดปกติควบคุมตัวไม่ได้ เป็นอันตรายต่อการตัดสินใจจนอาจทำร้ายคนอื่น หรือตัวเองได้ง่าย เสพมากๆ ถึงจุดอาจเป็นโรคจิต เพราะประสาทเสื่อมโทรคมนาคมความรู้สึกผิดชอบชั่วดีรวมทั้งร่างกายทรุดโทรมเป็นโรคภัยต่างๆ ได้ง่าย
- 5) เป็นยาที่อันตรายต่อตัวเอง และผู้คนรอบข้าง
- 6) ถ้าเสพมากๆ อาจตายได้

ยาอี

ยาอี (Ecstasy) เป็นตระกูลเดียวกับ แอมเฟตามีน หรือ "ยาบ้า"

ยาอี เป็นกลุ่มแอมเฟตามีนชนิดหนึ่งที่เกิดจาก 1. สังเคราะห์ 2. สกัดจากสมุนไพร(herbal ecstasy) และผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับยาอีอย่างจริงจังคนหนึ่งแม้จะไม่ใช่คนแรก คือ อเล็กซานเดอร์ ชูลจิน (Alexander Shulgin) แม้จะไม่ใช่เป็นบิดาของยาอี ก็พอนับเป็นผู้บุกเบิกได้ เพราะเขาได้ศึกษาอย่างจริงจังร่วมกับ แอน ภรรยาคนที่สอง จนกระทั่งได้เขียนหนังสือชื่อ " Pinkal" (phenethylamines) ใน พ.ศ.2504 ตอนเป็นพนักงานเภสัชและมีประสบการณ์เกี่ยวกับ Mescaline เขาเกิดความสนใจเรื่องฤทธิ์ของยาต่างๆ และผลของมัน จนมีการทดลองมากมาย

ยาอี หรือ ยารัก (love drug) จะปลุกอารมณ์ให้เคลิบเคลิ้ม ยิ่งกินมากยิ่งเคลิ้ม พอถึงจุดหนึ่งจะเพี้ยน อาจทำอันตรายแก่ตัวเอง หรือคนอื่น หรือตายได้ เมื่อเวลาเสพเข้าไปจะเมา เห็นภาพบิดเบือนไปจากของจริง ถ้าเสพมากๆ จะรักคนรอบตัว ซึ่งเป็นความรักที่ไม่ใช่เรื่องเพศ เพราะแม้แต่ศัตรูก็รัก ทั้งๆ ที่ปกติจะเกลียดหรือรักเพื่อนมากกว่าปกติ

ยาอีเป็นอันตรายแก่คนทั่วไป โดยเฉพาะเยาวชนที่มีฐานะ เนื่องจากราคาแพงถ้าใช้น้อยๆ จะเป็นแรงกระตุ้น พอใช้นานๆ เข้าก็เสื่อม โดยเฉพาะสมอง และอาจถึงตายได้

ยาอื่นๆ

เป็นการนำมาทดแทนยาอื่นที่ราคาสูงขึ้นทุกที

1) เคทาวา เป็นตัวทำสลบ ซึ่งต้องมีใบสั่งจากแพทย์ เป็นน้ำสีเหลือง เรียกสั้นๆ ว่า “เค” เป็นการดัดแปลง โดยอบในไมโครเวฟจนตกผลึกเป็นเกล็ด แล้วจึงนำมาบดให้ละเอียด แต่หยาบกว่าโคเคน วิธีเสพใช้นัดเข้าจุมูก ราคาถูกกว่ายาอื่นหลายเท่า แต่อาการเมาคล้ายยาอื่น เพียงแต่ไม่ละเอียดละไมเคลิบเคลิ้มเท่ายาอื่น

2) ไนโตรสออกไซด์ เป็นยาที่ต้องมีใบสั่งจากแพทย์ ซึ่งใช้ในห้องผ่าตัด แต่มีการดัดแปลงและนำมาขายโดยบรรจุนในลูกโป่ง ตั้งแต่ 30-100 บาท หรือมากกว่านั้น เสพโดยสูดเข้าทางปาก และจะเกิดอาการมึนเมาอย่างรวดเร็วเหมือนหลุดไปจากโลก แต่ก็หายเร็ว

3) ยาลดความอ้วน หรือ สปีด (Speed) ซึ่งผู้ใช้จะใช้เกินขนาดเพื่อให้เกิดอาการมึนเมาปกติจะใช้ลดความอ้วนกินครั้งละเม็ด แต่ถ้าใช้เพื่อการเมาจะใช้ตั้งแต่ 2-6 เม็ดหรือมากกว่านั้น จะได้เมาเร็ว และราคาไม่สูง

4) เม็กซิกัน แวลเลียม (Mexican valium or Party pills) มาจากเม็กซิโก กินเข้าไปจะเกิดอาการทำอะไรไม่รู้ตัว แบบหลุดโลก ทำอะไรก็ได้ซึ่งปกติธรรมดาจะไม่ทำกัน ในอเมริกาถือว่าเป็นของผิดกฎหมายแต่ก็มีการลักลอกนำเข้า ซึ่งทำอันตรายใหญ่หลวงแก่ผู้ที่เสพเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมเร็ว และยังเป็นบ่อเกิดการทำผิดโดยไม่รู้ตัว

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 เพศกับแนวคิดการมองตนเอง

Hurlock (1967 : 667) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปแบบแผนทางวัฒนธรรมของสังคมมีอิทธิพลต่อการมองตนเองของเด็กเป็นอันมาก ในสังคมไทยนั้นยกย่องผู้ชายให้เป็นหัวหน้า ผู้ชายได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าผู้หญิง การอบรมเลี้ยงดูก็แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้ผู้ชายเกิดความภาคภูมิใจซึ่งมีอิทธิพลต่อการมองตนเอง ดังนั้นตนตามอัตภาพและตนตามปณิธานของเด็กชายจึงน่าจะสูงกว่าเด็กหญิง และความแตกต่างระหว่างตนตามอัตภาพกับตนตามปณิธานของเด็กชายควรมีน้อยกว่าเด็กหญิงด้วย

Alexander Tolor and other (1976 : 157-164) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก บทบาททางเพศกับการมองตนเองในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชาย 61 คน หญิง 73 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดการมองตนเอง เทนเนสซี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการมองตนเองและพฤติกรรมพบว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์กับการมองตนเองในทางบวก (Positive Self-Concept) ทั้งเพศชายและหญิง

สงศรี ศรีมุกดา (2511) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับความสำเร็จทางการศึกษาของเด็กวัยรุ่นทั้งชายและหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่น อายุ 16-20 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา เป็นนักเรียนชายแผนกวิทยาศาสตร์ 87 คน และแผนกศิลปะ 78 คน เครื่องมือที่ใช้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองคือ The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale เกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จทางการเรียนคือคะแนนการสอบไล่ปลายปีของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2509 ซึ่งเป็นการสอบรวมโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดสอบ ผลการวิจัยเกี่ยวกับตนเองในแต่ละด้านนั้น พบว่าเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 ด้าน คือ ลักษณะร่างกาย ความสามารถทางกีฬาและการเล่น ทักษะคิดทางสังคมและความเป็นจริงของตนเองที่ชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความรู้สึกและอารมณ์ นอกจากนั้นยังมีแนวโน้มเพียงที่จะต่างกันทางด้านเกี่ยวกับบ้านและครอบครัวอีกด้วย

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ (2517 : 46-54) ได้ศึกษาเรื่อง " อัตมโนทัศน์ของเยาวชนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมองตนเอง หรือความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของเยาวชน ที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามความนึกคิดเกี่ยวกับตน ของ The Piers – Harris Chilgren 's Self Concept Scale. ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เป็นเพศหญิงมีการมองตนเองค่อนข้างสูงกว่าเพศชายเกือบทุกด้าน แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านรูปร่างลักษณะและบุคลิกลักษณะภายนอกเท่านั้นที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บังอร เสตนนท์ (2521 : 20) พบว่าเด็กชายกับเด็กหญิงมีการมองตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา ศิริรัตน (2523) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอาชีพการ

มองตนเองและค่านิยมในงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในและนอกโครงการทดลองอาชีพกรรมสามัญศึกษา พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการมองตนเองในด้านที่เกี่ยวกับร่างกาย ศีลธรรม และสังคม แตกต่างกัน แต่มีคะแนนรวมการมองตนเองไม่แตกต่างกัน

2.3.2 อายุกับแนวคิดการมองตนเอง

Jersild (1952 : 31) ได้ศึกษาการมองตนเอง โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และนิสิตนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 3,000 คน เขียนอธิบายสิ่งที่ชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า ตัวอย่างประชากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านลักษณะร่างกาย การแต่งกาย สุขภาพอนามัย บ้านและครอบครัว ความสนุกสนานในการพักผ่อนหย่อนใจ ความสามารถในการกีฬาต่างๆ ความสามารถทางการเรียน ทศนคติต่อโรงเรียน ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถพิเศษต่างๆ ทศนคติทางสังคม ความชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความรู้สึกและความเชื่อถือทางศาสนา ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตาและการแต่งกายเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กอายุมากขึ้นมีการมองตนเองในด้านความรู้สึกและความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่

Strang (1957 อ้างถึงในจรูไรรัตน์ เปรมาษฐ์เฐียร, 2513 : 9-10) ได้ศึกษาการมองตนเองของเด็กวัยรุ่นโดยให้เด็กวัยรุ่นเขียนเรื่อง 3 เรื่อง ซึ่งมีหัวข้อดังนี้คือ "ฉันคิดว่าฉันเป็นคนอย่างไร" "คนอื่นคิดว่าฉันเป็นคนอย่างไร" และ "ฉันอยากเป็นคนอย่างไร" และ "ฉันอยากเป็นคนอย่างไร" ผลปรากฏว่าเด็กวัยรุ่นระยะปลายซึ่งมีอายุประมาณ 18-21 ปี พิจารณาตนเองมากกว่าและลึกซึ้งกว่าเด็กวัยรุ่นระยะต้น

จรูไรรัตน์ เปรมาษฐ์เฐียร (2512 : 43-52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ ตัวอย่างประชากรคือเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านทุ่งมหาเมฆ และสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย จำนวน 236 คน เป็นเด็กชาย 91 คน และเด็กหญิง 145 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กชายวัยรุ่นตอนต้น 45 คน เด็กชายวัยรุ่นตอนปลาย 46 คน เด็กหญิงวัยรุ่นตอนต้น 103 คน และเด็กหญิงวัยรุ่นตอนปลาย 42 คน โดยคัดเลือกเด็กวัยรุ่นซึ่งมีอายุระหว่าง 13-16 ปี สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น และ

17-21 ปี สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนปลาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการมองตนเอง (The Piers-Harris Children's Self – Concept Scale) ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เปรียบเทียบกันดังนี้คือ

1) เด็กวัยรุ่นหญิงตอนต้น และเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองแตกต่างกัน โดยเด็กวัยรุ่นหญิงตอนต้น มีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านการมีความสุข และความพอใจอยู่ในระดับสูงกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลาย

2) เด็กวัยรุ่นชายตอนปลายและเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลาย

3) เด็กวัยรุ่นชายและเด็กวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองแตกต่างกัน โดยเด็กวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับการมีความสุขและความพอใจและในลักษณะที่เป็นส่วนรวมโดยทั่วไปอยู่ในระดับสูงกว่าเด็กวัยรุ่นชาย

4) เด็กวัยรุ่นตอนต้นและเด็กวัยรุ่นตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับความเป็นคนที่มองน่านิยมมากกว่าคนอื่น และในลักษณะที่เป็นส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ โดยที่เด็กวัยรุ่นตอนต้นมีแนวโน้มที่จะคิดเห็นว่า ตนเป็นคนที่มองน่านิยมมากกว่าคนอื่นและมีลักษณะที่เป็นส่วนรวมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลาย

ส่วนผลการวิจัยที่ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เปรียบเทียบกันคือ

1) เด็กวัยรุ่นชายตอนต้น และเด็กวัยรุ่นชายตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะต่างๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ

2) เด็กวัยรุ่นชายตอนต้นและเด็กวัยรุ่นหญิงตอนต้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะต่างๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ

นางลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ (2533 : 65-66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมองตนเองของวัยรุ่นปกติกับวัยรุ่นติดยาเสพติดในสถานบำบัดรักษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยวัยรุ่นปกติจำนวน 120 คน จากโรงเรียนศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดเบญจมบพิตร และวัยรุ่นติดยาเสพติดจำนวน 120 คน จากคลินิกบำบัดการติดยาเสพติด วชิรพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า สาธารณสุขวงศ์สว่าง และโรงพยาบาลตากสิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดการมอง

ตนเองเทนเนสซี ซึ่งดัดแปลงเป็นภาษาไทยโดย ดร.อำไพ ศิริพิพัฒน์ ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นติดยาเสพติดเพศหญิงมีการมองตนเองทางด้านครอบครัวดีกว่าวัยรุ่นติดยาเสพติดเพศชาย และวัยรุ่นติดยาเสพติดเพศชายมีการมองตนเองทางด้านสังคมดีกว่าวัยรุ่นติดยาเสพติดเพศหญิง และนอกจากนี้วัยรุ่นติดยาเสพติดตอนปลายมีการมองตนเองด้านการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองดีกว่าวัยรุ่นติดยาเสพติดตอนต้น

2.3.3 การศึกษากับแนวคิดการมองตนเอง

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติและบุคคล โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ดังที่ พีระ พุ่มพิเชฏฐ์ (2539 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติและบุคคล โดยเฉพาะในวัยเด็กการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาของชาติ หากการศึกษาในระดับนี้ขาดคุณภาพจะมีผลทำให้ประชาชนด้อยคุณภาพ อันจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ สำหรับการศึกษากับแนวคิดการมองตนเองนั้น มีผู้ศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

Dyson (1967 : 403-405) ได้ศึกษาการมองตนเองของนักเรียนที่จัดกลุ่มไว้ตามความสามารถ ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนในเกรด 7 จากโรงเรียนที่จัดกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถหลายระดับคละกันไป จำนวน 323 คน และนักเรียนจากโรงเรียนที่จัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ จำนวน 244 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านการเรียนดีกว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ

Nails (1971 :138 อ้างถึงใน พีระ พุ่มพิเชฏฐ์, 2534 : 25) ได้ศึกษาอิทธิพลของการมองตนเองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 6 ถึง เกรด 9 ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่โรงเรียนจัดโครงการการมองตนเองให้นักเรียนแล้ว นักเรียนทุกระดับชั้นมีการมองตนเองในทางบวกเพิ่มขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

Piers และ Harris (อ้างถึงใน จูไรรัตน์ เปรมิษฐ์เฐียร, 2513 : 12) ศึกษาการมองตนเองของเด็ก โดยสร้างแบบสอบถามการมองตนเองโดยอาศัยลักษณะต่างๆ ที่เด็กอธิบายเกี่ยวกับตนเองที่

Jersild ได้รวบรวมไว้ โดยให้ชื่อแบบสอบถามนี้ว่า "ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวฉัน" ประกอบด้วยข้อความ 95 ข้อความ ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งชายและหญิงจำนวน 363 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่แตกต่างกันกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้การมองตนเองของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันน้อยมากกับระดับสติปัญญาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของ พิระ พุ่มพิเชษฐ (2534 : 77) ซึ่งได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 ผลการศึกษาพบว่าการมองตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรรณทิวา รุจิพร (2511) ศึกษาเปรียบเทียบการมองตนเองของนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2511 จำนวน 120 คน เป็นนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง 60 คน และนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ 60 คน ทั้งนี้เป็นนิสิตที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ 56 คน และเรียนวิชาประเภทอักษรศาสตร์ 64 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ รายการตรวจสอบคุณสมบัติ (The Adjective Check List) เกณฑ์ที่ใช้วัดความสัมพันธ์ผลทางการเรียน คือ คะแนนสอบไล่ปลายปีของคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2510 ผลการวิจัยปรากฏว่า

- 1) กลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ มีการมองตนเองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
- 2) กลุ่มที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ กับกลุ่มที่เรียนวิชาประเภทอักษรศาสตร์ มีการมองตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ กลุ่มที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มที่จะเป็นคนเงียบขรึม ไร้อำนาจ ระวังระมัดระวังในการแก้ปัญหา บางครั้งไม่ชอบสูงส่งกับใคร มักจะชอบคิดสิ่งใหม่ แต่ไม่ค่อยจะทำให้สำเร็จ

สวน สงศรี ศรีมุกดา (2511) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การมองตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กวัยรุ่น ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย 80 คน หญิง 85 คน เรียนใน

แผนกวิทยาศาสตร์ จำนวน 87 คน และแผนกศิลปศาสตร์ 78 คน ผลการวิจัยพบว่าว่าแผนกวิชาที่ศึกษา และประเภทของโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการมองตนเอง

2.3.4 ครอบครัวยุคกับแนวคิดการมองตนเอง

การมองตนเอง เป็นสิ่งที่พัฒนาตามวัยและวุฒิภาวะจากประสบการณ์ของตน ซึ่งการที่จะพัฒนาไปในทางที่ดีหรือไม่ดีนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญประการหนึ่ง คือ การอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ดังที่ Dusek (1986 : 396) ได้ศึกษาวิจัย และพบว่า เด็กจะรับเอาค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ และปฏิกริยาที่พ่อแม่มีต่อตนเองซึมซับไว้เป็นประสบการณ์ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการมองตนเองในภายหลัง ในวัยรุ่นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้เขาได้มีการทบทวนตนเอง เพื่อทำความเข้าใจในตนเองให้มากยิ่งขึ้น การมองตนเองของวัยรุ่นจึงมีความละเอียด ลึกซึ้งและเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น การรับรู้ถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีต่อตนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นเสมือนภาพสะท้อนของสังคมแรกที่ทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าเขาเป็นคนอย่างไร และบุคคลอื่นรับรู้ว่าเขาเป็นคนอย่างไร อันเป็นผลต่อการประเมินการมองตนเองของวัยรุ่น Coopersmith (อ้างถึงใน รัฐกรมล บรรพการ, 2535 : 2) กล่าวว่า การที่เด็กจะประเมินตนเองไปในทางที่ดีนั้นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่คือต้องให้การยอมรับเด็ก มีการอธิบายพฤติกรรมที่ผิดหรือถูกอย่างกระจ่างชัด นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบอื่นที่แตกต่างกันก็จะมีผลต่อการประเมินการมองตนเองของเด็กในทางที่แตกต่างกัน การที่พ่อแม่ให้การสนับสนุนให้อิสระในการกระทำของเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้ความรักความอบอุ่น เอาใจใส่ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีการประเมินตนในทางที่ดี อันมีผลต่อการมองตนเองในทางที่ดี ในทางตรงกันข้ามเด็กที่รับรู้พ่อแม่เลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย ทางจิตใจ ปฏิเสธและกีดกันเด็กจะมีการมองตนเองในทางที่ไม่ดี

นอกจากนี้แล้วสถานภาพสมรสของบิดามารดาก็มีความสำคัญยิ่ง เพราะสภาพครอบครัวที่บิดามารดารักใคร่ และเข้าใจกันจะทำให้ชีวิตในครอบครัวราบรื่น ในทางตรงกันข้ามแม้ว่าบิดามารดาจะอยู่ด้วยแต่ไม่มีความปรองดองกัน มีเรื่องทะเลาะวิวาททั้งการดูดำ ดูดีบุตร อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อเด็กและเยาวชนที่ได้รับความทุกข์จากการกระทำของบิดามารดา ทำให้เขาขาดความรู้สึกว่าตนเป็นที่รักของบิดามารดา ไม่ยอมรับตนเองและมองว่าตนเองไม่มีคุณค่า

Helper (1955) ได้ศึกษาถึงเรื่องอิทธิพลของครอบครัวต่อการพัฒนาการมองตนเองของเด็ก ผลของการวิจัยปรากฏว่า ความเชื่อหรือความคิดเห็นของมารดาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจิตวิทยาของเด็กมากกว่าความเชื่อหรือความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้น จึงพอจะกล่าวได้ว่า ครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดามารดาจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของการมองตนเอง ทักษะคิด และการประเมินตนเองของเด็ก ซึ่งจะเป็นรากฐานของบุคลิกภาพไปจนตลอดชีวิต

Reckless, Dinitz and Murray 1957 quoted in Dinitz and pfau Vicent (1982 : 136-137 อ้างถึงใน กิ่งเพชร ชัยชนะวิบูลย์วัฒน์, 2533 : 11-12) ได้ศึกษา "เด็กดี" (good boy) จำนวน 125 คน จากการสัมภาษณ์มารดาเด็ก พบว่าปัจจัยด้านครอบครัวที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นเครื่องป้องกันหรือภูมิคุ้มกันบุคคลจากการกระทำผิดได้คือ ประการแรก เด็กดีจะมาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ สถานภาพการสมรสของบิดามารดาและรายได้ของครอบครัวมั่นคง ประการที่สองคือบิดามารดา มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกและเอาใจใส่อบรมสั่งสอน โดยที่ เด็กเองไม่รู้สึกรู้ว่าถูกจำกัดจนเกินไป ต่อมาและผู้วิจัยและคณะเดิมได้ทำการศึกษา "เด็กไม่ดี" (bad boy) พบว่า เด็กเหล่านี้รายงานว่า เขาได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงบ่อยๆ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวน้อย ส่วนมารดาของเด็กเหล่านั้นไม่ค่อยมีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร จากผลการศึกษาวิจัยเด็กทั้งสองกลุ่มนี้ คณะผู้วิจัยได้สรุปว่า 1) ในการคุมความประพฤติเด็กจำเป็นต้องใช้ความนึกคิดเกี่ยวกับตน (Concept of self) และ 2) บุคคลมีความต้องการความสัมพันธ์ในกลุ่มปฐมภูมิ (primary group) ที่สำคัญเป็นลำดับแรกคือ ครอบครัวและการตอบสนองสิ่งแวดล้อมต่างๆ จะทำให้เกิดการมองตนเองทางบวกหรือทางลบขึ้น อาจกล่าวได้ว่าการมองตนเองเป็นผลมาจากรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการของการมองตนเองที่ไม่ดี (apoor self-concept) จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูไม่ดีและมีจิตใจอ่อนแออันอาจทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมได้ ส่วนการมีมุมมองตนเองที่ดีจะเป็นผลมาจากรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ซึ่งจะเป็นเกราะภายใน (inner buffer) ป้องกันไม่ให้นักศึกษานั้นกระทำผิดกฎหมายได้ คือการมองตนเองจะสะท้อนถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่บุคคลได้รับมาและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการกระทำผิดหรือไม่กระทำผิด

Harris (1961 : 1085-1086) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองตนเองกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 493 คน พบว่า การมองตนเอง

กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กัน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูงมีการมองตนเองไปในทางที่บวกมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

Cooper and others. (1983 : 153-159 อ้างถึงใน ทศนา ทองภักดี, 2539 : 38) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) ของเด็กกับลักษณะของครอบครัวแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนอายุ 9-12 ปี จำนวน 467 คน ชาย 258 คน และหญิง 209 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของคูเปอร์ และสมิธและแบบวัดการมองตนเองของเพียร์และเฮริส แบบสอบถามเด็กกับสภาพของครอบครัว แบบวัดลักษณะการรับรู้การอยู่ร่วมกันของครอบครัวกับเด็ก (family Cohesion Index) 5 แบบ และแบบสอบถามความคิดจากครู พบว่าลักษณะของครอบครัวที่แตกต่างกันจะทำให้เด็กรับรู้ถึงความใกล้ชิดและให้การสนับสนุนในระดับที่แตกต่างกัน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กจะลดลงเมื่อการให้การสนับสนุนลดลง เด็กที่รู้ว่าตนถูกแยกจากบุคคลในครอบครัวจะรับรู้ครอบครัวไม่ให้การสนับสนุนและไม่มีความสุขและจะมีความรู้สึกในคุณค่าต่อตนเองต่ำ และจากรายงานโดยครูพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวของเด็ก กับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ความสัมพันธ์ของเด็กกับครอบครัว และความรู้สึกมีคุณค่าของเด็ก

บังอร เสตนนท์ (2512)ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองอย่างที่คิดว่าตนเป็น (Real Self) และตนเองที่ตนคิดอยากจะเป็น (Ideal Self) จากกลุ่มตัวอย่างเด็กวัยรุ่น อายุประมาณ 13-16 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ 2 จำนวน 155 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า การยอมรับตน (Self-Acceptance) ของเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเลี้ยงดูของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสภาพเศรษฐกิจ-สังคมของเด็กวัยรุ่นก็มีความสัมพันธ์กับการได้รับตำแหน่งที่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย นั้นแสดงว่าการยอมรับเลี้ยงดูของบิดามารดาในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการมองตนเองของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งเหล่านี้จะบอกให้เด็กได้ทราบว่าเขาเป็นที่รักที่ต้องการและมีคุณค่าเพียงใด

ดวงกมล เวชบรรจงรัตน์ (2521 : 19) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมองตนเองของคนพิการในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ และได้พบว่า ครอบครัวเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มแรกที่บุคคลจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ บุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ก็คือมารดา เพื่อที่จะติดต่อกับสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมได้

กึ่งเพชร ชนะชัยวิบูลย์วัฒน์ (2533 : 40-51) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง "การศึกษาอัตมโนทัศน์ของวัยรุ่นเพศชายที่กระทำผิดในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการมองตนเองเทนเนสซี ของ วิลเลียม เอ็ช พิทส์ ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดย ดร.อำไพ ศิริพิพัฒน์ ผลการวิจัยปรากฏว่า วัยรุ่นเพศชายที่กระทำผิดที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน มีการมองตนเองด้านครอบครัวสูงกว่าวัยรุ่นเพศชายที่กระทำผิดที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ร่วมกัน

2.3.5 พฤติกรรมการกระทำผิดกับแนวคิดการมองตนเอง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาเชื่อว่าพฤติกรรมทุกอย่างที่มนุษย์แสดงออกเป็นผลเนื่องมาจากความนึกคิดเกี่ยวกับตนหรือ การมองตนเอง (Self Concept) ซึ่งการมองตนเองนี้ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติ , ความนึกคิด ความรู้สึก ความเข้าใจสิ่งต่างๆ ตลอดจนการปรับตัวของตน และรวมถึงความสามารถของตนเองด้วย การที่บุคคลมีความนึกคิดเกี่ยวกับตนดี (positive) มักจะมีความนึกคิดที่ดีต่อผู้อื่น คนที่ยอมรับตนเองก็มักจะยอมรับผู้อื่น ตรงกันข้ามคนที่มีความนึกคิดที่ไม่ดีต่อผู้อื่น ก็มักจะมีความนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนด้วย

Mead (1978 : 577-602) ได้อธิบายว่าเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เพราะมีการมองตนเองไม่ดี ส่วนสาเหตุที่เยาวชนมีการมองตนเองไม่ดีนั้น เหตุเนื่องจากว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากปฏิกิริยา (Reaction) ของคนในสังคม พฤติกรรมหนึ่งนั้นอาจตีความหมายได้อย่าง ทั้งในทางบวกและลบหรือเป็นกลาง แต่เนื่องจากคนในสังคมตีความพฤติกรรมนั้น และมีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมของบุคคลในทางยอมรับ ปฏิเสธ หรือลงโทษ การถูกลงโทษด้วยการไม่เป็นที่ยอมรับของคนอื่นๆ ในสังคม ทำให้มนุษย์มีการมองเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในทางเบี่ยงเบน ยิ่งปฏิกิริยาของสังคมมีในทางลบที่รุนแรงมากเท่าไรก็ยิ่งจะทำให้บุคคลปรับตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทที่ตนเข้าใจว่าเป็นเช่นนั้น อันเนื่องจากปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อตน เช่น ปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อตนด้วยการเรียกชื่อ ด้วยการตราหน้า โก้งข้างถนน ชี้อา ฯลฯ บุคคลก็จะค่อยๆ ยอมรับเอาบทบาทนั้นเป็นของตนเองจริงๆ จนในที่สุดก็มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอย่างสมบูรณ์

Lemert (1951 : 73-78) มีความเห็นสอดคล้องกับมิดท์ที่ว่า ปฏิกริยาทางสังคมมีส่วนผลักดันให้เด็กวัยรุ่นมีความประพฤติกรรมเบี่ยงเบน Lemert ใช้คำว่าตราหน้า (Labelling) เป็นกระบวนการทางสังคมที่สรุปอย่างกว้าง ๆ ว่าเด็กที่มีลักษณะเช่นนั้น เช่นนี้ คือ เด็กเกเร ตัวอย่างเช่น เด็กยากจน สกปรก พูดคำหยาบ แต่งตัวไม่เรียบร้อย คือ เด็กเกเร ไม่กล่าวโทษเฉพาะเจาะจงว่าเด็กคนนี้สกปรก เป็นลูกของนายคนที่ขายของอยู่ร้านกาแฟมุดถนนการตราหน้าเด็กรวมๆ อย่างกว้างๆ ทำให้เด็กที่ถูกตราหน้าว่าเกเรยิ่งทำให้เขามีความรู้สึกและได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่ผลักดันให้เขามีการมองตนเองว่าเป็นเด็กเกเร (delinquent self – concept) เด็กเหล่านี้ยิ่งแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนเหลวไหลยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการมองตนเองของตน ดังนั้นตามความเห็นของลีเมอर्टแล้ว กระบวนการตราหน้านี้เองเปลี่ยนให้เด็กธรรมดากลายเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป เพราะการเปลี่ยนแปลงการมองตนเองของเขา เด็กที่มีการมองตนเองที่ดีมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงเพื่อนๆ หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ชักนำไปสู่การทำผิดกฎหมาย

Dietche (1959) ได้ศึกษาการมองตนเองระหว่างเด็กชายที่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ กับเด็กชายที่ไม่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กวัยรุ่นชาย อายุ 15-16 ปี จำนวน 100 คน ใช้แบบวัดการมองตนเองของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self – Concept Scale) ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายที่ไม่มีปัญหาทางด้านความประพฤติมีการมองตนเองดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอห์นสัน (Johnson 1967 : 56-58 อ้างถึงในรัฐกมล บรรหาร, 2534 :19) ได้ศึกษาการมองตนเองของกลุ่มอาชญากรพบว่า อาชญากรส่วนใหญ่มีการมองตนเองที่ไม่ดี และให้ข้อสรุปว่าการมองตนเองที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

Hamed (1967) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมองตนเองกับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กวัยรุ่น จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการมองตนเอง ซึ่งมีการให้คำปรึกษาหรือ การปรับตัว ระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ การรับรู้ การเข้าสังคม ซึ่งมีตัวแปรทั้งสิ้น 130 ตัวแปร ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการมองตนเองไปในด้านดีจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มี การมองตนเองในด้านไม่ดี

Alexander Tolor et.al (1976 : 157-164) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก บทบาททางเพศกับการมองเห็นตนเองในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชาย 61 คน หญิง 73 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดการมองเห็นตนเองเทนเนสซี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการมองเห็นตนเองและพฤติกรรมพบว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์กับการมองเห็นในทางบวก (Positive Self – Concept) ทั้งเพศชายและหญิง

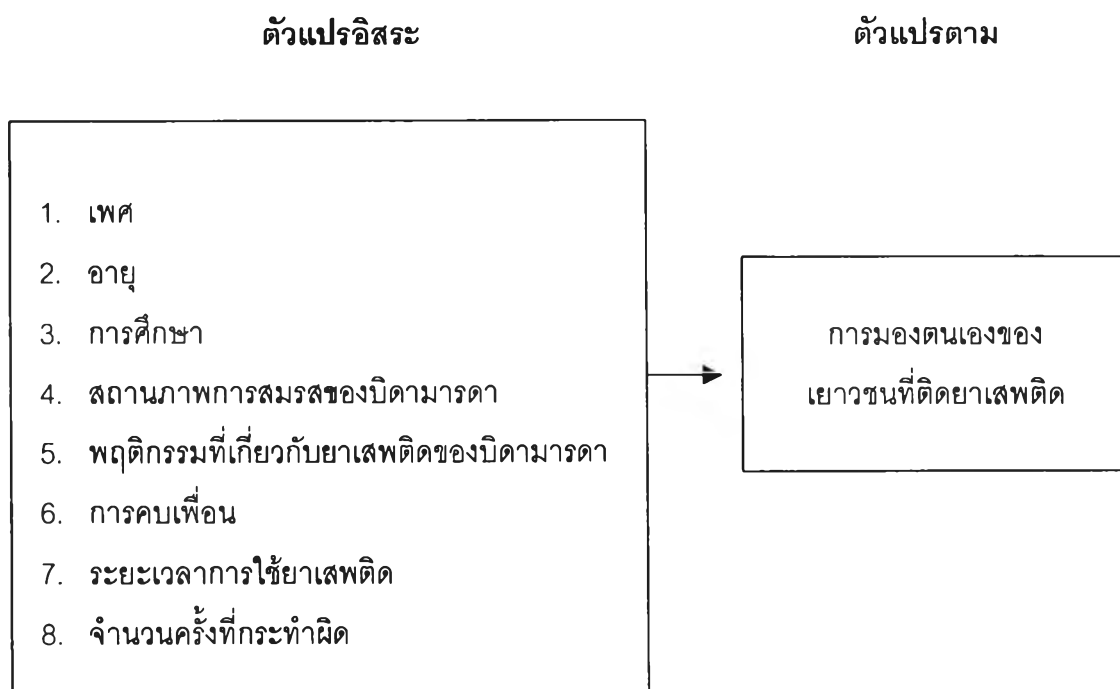
อ้อมเดือน สดมณี (2522 : 110-112) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเกี่ยวกับตนและพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กวัยรุ่น” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนชายจำนวน 110 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง ที่ตั้งอยู่ใจกลางมหานครและแถบชานเมืองด้านตะวันออก และอีกกลุ่มคือเด็กที่ต้องคำพิพากษาแล้วในบ้านเมตตาอีกจำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า การมองเห็นตนเองของเด็กที่กระทำผิด จะสัมพันธ์กับการรับรู้การมองเห็นจากเพื่อนสนิท พ่อ แม่ และครู (ตามลำดับ) ซึ่งหมายความว่า เด็กจะมองเห็นตนเองไม่ว่าจะในด้านใดก็ตาม ขึ้นอยู่กับการที่เด็กรับรู้จากเพื่อนสนิท พ่อ แม่ และครู มองเขาแบบใด ส่วนเด็กที่ไม่ได้กระทำผิดการมองเห็นตนเองจะสัมพันธ์กับการรับรู้การมองเห็นตนเองจาก ครู แม่ เพื่อน และนักเรียน

วิมล สุวรรณมณี (2527 : 72-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มและนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป” มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบการมองเห็นตนเองและสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มและนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม จำนวน 234 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไปมีการมองเห็นตนเองสูงกว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐกมล บรรหาร (2534 : 59-64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ระหว่างวัยรุ่นชายที่มีความก้าวร้าวกับวัยรุ่นชายปกติที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง” โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชาย ที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด กรมสามัญศึกษา จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดคือแบบวัดการมองเห็นตนเองเทนเนสซี ซึ่งสร้างโดย วิลเลียม เอช ฟิธท์ ผลการวิจัยปรากฏว่า วัยรุ่นชายที่มีความก้าวร้าวมีคะแนนการมองเห็นตนเองต่ำกว่าวัยรุ่นชายปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นางลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ (2533 : 63-64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมองตนเองของวัยรุ่นปกติ กับวัยรุ่นติดยาเสพติดในสถานบำบัดรักษา กรุงเทพมหานคร โดยให้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยวัยรุ่นปกติจำนวน 120 คน จากโรงเรียนศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดเบญจมบพิตร และวัยรุ่นติดยาเสพติดจำนวน 120 คน จากคลีนิกบำบัดการติดยาเสพติด วชิรพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎ ศูนย์สาธารณสุขวงศ์สว่าง และโรงพยาบาลตากสิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป และแบบวัดการมองตนเองเทนเนสซี ซึ่งดัดแปลงเป็นภาษาไทยโดย ดร.อำไพ ศิริพิพัฒน์ ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นปกติมีการมองตนเองดีกว่าวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดในทุกๆ ด้าน

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาประมวลและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

2.5 สมมติฐานในการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง "การมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด" จึงสามารถกำหนดได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เยาวชนเพศหญิงและเพศชายจะมีการมองตนเองที่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 เยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น จะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

สมมติฐานข้อที่ 3 เยาวชนที่มีการศึกษาสูงจะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่มีการศึกษาดำ

สมมติฐานข้อที่ 4 เยาวชนที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน จะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ร่วมกัน

สมมติฐานข้อที่ 5 เยาวชนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่ง มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งไม่ได้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สมมติฐานข้อที่ 6 เยาวชนที่คบเพื่อนซึ่งมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่คบเพื่อนซึ่งไม่ได้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สมมติฐานข้อที่ 7 เยาวชนที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดต่ำ จะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดสูง

สมมติฐานข้อที่ 8 เยาวชนที่กระทำผิดครั้งแรกจะมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ

2.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยไว้ได้ดังต่อไปนี้

การมองตนเอง	หมายถึง	ความรู้สึกรู้สึกคิดและทัศนคติของเยาวชนที่เสพยาเสพติดที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ ว่ามีการมองตนเองเป็นไปในทางบวก (Positive) หรือในทางลบ (Negative)
-------------	---------	---

เยาวยชน	หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่กระทำผิดในความผิดฐานเสพยาเสพติด ซึ่งมีความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษ และให้อยู่ในระหว่างการฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวยชนกลาง
ยาเสพติด	หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูด ฉีด หรือด้วยประการใด แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้น ๆ มีอาการถอนยาเมื่ออยากยาและเป็นผลอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจของผู้เสพ
วัยรุ่น	<p>สุชา จันทน์เอม (2541 : 73) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น หมายถึงวัยที่เข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์และพร้อมที่จะเป็นพ่อแม่ได้ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต โดยที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัยรุ่นตอนต้น หมายถึง เยาวยชนที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี ที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวยชนกลาง - วัยรุ่นตอนปลาย หมายถึง เยาวยชนที่มีอายุระหว่าง 17-18 ปี ที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวยชนกลาง
ระดับการศึกษา	<p>หมายถึง ระดับของการศึกษา การเล่าเรียน การฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ตามระบบของการศึกษาตามที่สังคมหรือรัฐเป็นผู้กำหนด โดยที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง เยาวยชนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลงมา และรวมถึงผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ - ระดับการศึกษาสูง หมายถึง เยาวยชนที่จบการศึกษา ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	<p>หมายถึง เยาวยชนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - บิดามารดาอยู่ร่วมกัน - บิดามารดาไม่ได้อยู่ร่วมกัน หรือ ตายจากกัน

พฤติกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดของบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่ง หมายถึง แนวทางการประพฤติ หรือการปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่ง ของเยาวชน ที่เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 โดยที่

- บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หมายถึง บิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งของเยาวชนที่ประพฤติหรือปฏิบัติตนโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ คือ เสพ จำหน่าย หรือครอบครอง

- บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หมายถึง บิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งของเยาวชนที่ประพฤติหรือปฏิบัติตน โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ คือ ไม่เสพ ไม่จำหน่าย หรือไม่ครอบครอง

การคบเพื่อน

หมายถึง การคบหาสมาคม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างใกล้ชิดสนิทสนม โดยที่

- การคบเพื่อนซึ่งมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หมายถึง เยาวชนที่คบเพื่อนที่ประพฤติหรือปฏิบัติตนโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษซึ่งมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ คือ เสพ จำหน่าย หรือครอบครอง

- การคบเพื่อนซึ่งไม่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หมายถึง เยาวชนที่คบเพื่อนที่ประพฤติหรือปฏิบัติตนโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ คือ ไม่เสพ ไม่จำหน่าย หรือไม่ครอบครอง

ระยะเวลาในการติดยาเสพติด หมายถึง ระยะเวลาของเยาวชนตั้งแต่เริ่มใช้ยาเสพติด จนกระทั่งเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง โดยที่

- ระยะเวลาในการติดยาเสพติดต่ำ หมายถึง ระยะเวลาของเยาวชนตั้งแต่เริ่มใช้ยาเสพติด จนกระทั่งเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง มีระยะเวลาตั้งแต่ 22 เดือนลงมา

จำนวนครั้งที่กระทำผิด

- ระยะเวลาในการติดยาเสพติดสูง หมายถึง ระยะเวลาของเยาวชนตั้งแต่เริ่มใช้ยาเสพติด จนกระทั่งเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง มีระยะเวลาตั้งแต่ 23 เดือนขึ้นไป
- หมายถึง จำนวนครั้งของการกระทำผิดตั้งแต่การกระทำผิดครั้งแรก ถึงการกระทำผิดซ้ำ โดยที่
  - เยาวชนที่กระทำผิดครั้งแรก หมายถึง เยาวชนที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรกในความผิดฐานเสพยาเสพติด และต้องคำพิพากษาโดยศาลเยาวชนและครอบครัว และอยู่ในระหว่างการฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง
  - เยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ หมายถึง เยาวชนที่กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดและต้องคำพิพากษาโดยศาลเยาวชนและครอบครัวมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไป ทั้งนี้รวมถึงคดีความผิดที่ศาลเคยพิพากษาลงโทษโดยที่ไม่มีประวัติการฝึกอบรม เช่น การภาคทัณฑ์ การปรับ การว่ากล่าวตักเตือน หรือการคุมประพฤติ